

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

**Годишен извештај, Поединечни финансиски
извештаи и Поединечна завршна сметка**

31 декември 2019 година

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

**Годишен извештај
31 декември 2019 година**

ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ АД СКОПЈЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА 2019 ГОДИНА

Скопје, февруари 2020

СОДРЖИНА

1.	ОПШТО	3
2.	ПРОДАЖБА	3
3.	ТЕКОВНИ ОПЕРАЦИИ	3
4.	БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА	4
5.	КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ	4
6.	ЖИВОТНА СРЕДИНА	6
7.	ОСТАНАТИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА	8
8.	КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ	9

1. ОПШТО

Цементарница Усје АД Скопје (“Друштвото” или „Усје“) е основана во Република Северна Македонија со седиште на ул. Борис Трајковски 94, Скопје.

Главна дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент, пакуван цемент, готов бетон, клинкер и други слични производи.

2. ПРОДАЖБА

ЦЕМЕНТ

По одлуката на ЕУ да го одложи започнувањето на пристапните разговори со Северна Македонија, на крајот на 2019 година градежниот пазар постепено почна да забавува. Главниот двигател на побарувачката за цемент може да се припише на станбениот и комерцијалниот недвижен имот, додека реализацијата на најголемите инфраструктурни проекти потфрли и многу од нив беа одложени за 2020 година. Покрај ова, како и тековната блокада за издавање на нови градежни дозволи во двете најатрактивни општини во Скопје, домашниот пазар на цемент остана на исто ниво со минатата година.

Малото зголемување на увозот на цемент во земјата резултираше УСЈЕ да ја заврши годината со умерено намалување на продадените количини од 1,9% на домашниот пазар во однос на минатата година.

Намалувањето на продажбата на цемент на домашниот пазар беше компензирано со значително зголемените извезени количини од 7,4% на косовскиот пазар во однос на минатата година. Дополнително, приходите на УСЈЕ беа зголемени и од продажба на цврсти горива, главно на домашниот пазар.

Како и да е, целокупната силна продажба заедно со пониските варијабилни трошоци за производство, резултираа со значително зголемување на ЕБИТДА на УСЈЕ на 25,4 милиони евра, што бележи пораст од 20,4% во однос на 2018 година.

ВЕРТИКАЛНА ПОВРЗАНОСТ

Продажбата на готов бетон значително се зголеми во однос на 2018 година. Зголемената продажба е резултат на учеството на УСЈЕ во најголемиот градежен проект во Скопје, проектот East Gate, како и проектот Урбана градина. Воедно, новата база за готов бетон, која беше ставена во употреба на крајот на 2018 година, значително го подобри позиционирањето на Компанијата на пазарот за готов бетон и овозможи да ги исполни барањата на сложените градежни проекти со висока вредност.

Вкупната продадена количина на агрегати остана силна и оствари пораст од околу 3,0% во однос на 2018 година.

Оваа година и агрегатите и готовиот бетон постигнаа солидна ЕБИТДА, што е значајно со оглед на такво конкурентно деловно опкружување.

3. ТЕКОВНИ ОПЕРАЦИИ

Работата на печките во 2019 година ја следеа побарувачката да домашниот и пазарот за извоз, со акцент ставен на оптимизирање на залихите, средствата и работниот капитал. Во 2019 година, УСЈЕ успеа да замени околу 5% од конвенционалното цврсто гориво со алтернативно гориво (RDF и лушпа од ориз) што придонесе за подобрување на трошоците на миксот на горивото. Трошоците за електрична енергија се намалија за 15% по тон цемент во однос на буџетираните, што беше резултат на континуираната оптимизација на параметрите на процесот. Сето ова придонесе за намалување на

емисијата на CO2 / тон цемент. Соодносот на клинкер во цемент остана на стабилно ниво со тренд на намалување.

4. БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

На УСЈЕ управувањето со безбедноста и здравјето при работа (БЗР) му претставува врвен бизнис приоритет. Менаџментот е посветен на континуиран развој на компанискиот развој и се стреми кон подобри резултати во БЗР. За таа цел во 2019 година, ангажманот на менаџментот беше потврден преку зголемување на безбедносните прошетки, теренските верификации и плановите за безбедно работење. Оваа година нашите вработени се здобија со обука од 14.4 часа/вработен, додека оној за изведувачите е зголемен за 47%.

Надворешните ревизии и државниот инспекторат ја потврдија усогласеноста на Компанијата со регулативата и стандардите за БЗР.

5. КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

Посветеност на вработените

Анкета на вработените 2019

Во соработка со консултантската фирма Корн Фери, во текот на 2019 година се спроведе анкета на вработените во УСЈЕ. Анкетата беше иницирана од страна на Групаацијата ТИТАН и беше спроведена во сите нејзини деловни единици. Анкетата во УСЈЕ беше многу успешна со финална излезност од 93% (220 од 237 работници учествуваа). Процесот на пополнување на анкетата се одвиваше беспрекорно и вработените со задоволство ги споделија своите мислења и гледишта. По анализа и презентација на резултатите од анкетата, во 2020 година Компанијата ќе изготви Акционен план.

Развој на луѓето

Согласно својата заложба континуирано да инвестира во постојана обука и развој на своите вработени, Компанијата обезбеди специјални програми за обука и развој. Посебен фокус беше ставен на безбедноста и здравјето при работа, развој на дигитални вештини, менаџерски вештини, техничко знаење и основни компетенции, како и други меки вештини со цел подобар организациски развој.

Во 2019 година, Компанијата обезбеди вкупно 9 976 часови обука за сите вработени, вклучително и часовите обука за безбедност и здравје, како и 1 544 часови обука за своите изведувачи.

Ден на комуникација

Компанијата одржа ден за комуникација за своите вработени во април 2019 година, на кој Главниот извршен директор г-дин Хрисафов, ја претстави деловната стратегија и резултатите на Групаацијата ТИТАН и УСЈЕ, истакнувајќи ги придобивките од воведувањето на алтернативни горива.

Дигитален развој

Во 2019 година, УСЈЕ воведо три нови модули на групациската онлајн платформа UniTe people, која се базира на SAP SuccessFactors, а беше воведена во нашата Компанија во 2018 година. Се покажа дека користењето на SAP SuccessFactors во 2019 година им помага на вработените во постигнување на нивните цели и максимизирање на нивниот ангажман, истовремено оптимизирајќи ги интерните процеси за менаџмент со човечки ресурси.

Програма за здравствена грижа (приватно здравствено осигурување) за вработените

Следејќи ја својата заложба за грижа за здравјето и благосостојбата на вработените, во 2019 година УСЈЕ ја започна Програмата за здравствена грижа за сите свои вработени. Програмата опфаќа здравствено осигурување за болнички и амбулантски третмани во приватни медицински установи во земјата и странство, како и осигурување од повреди.

Вклученост и соработка со засегнатите страни

Отворен ден на Компанијата

Во согласност со нашата заложба за транспарентност и вклученост со засегнатите страни, Отворениот ден на Компанијата оваа година беше организиран во соработка со невладината организација со учество на ученици од основните училишта и градинки од општините Кисела Вода и Аеродром, со повеќе од 100 посетители. Фокусот на настанот беше ставен на едукацијата и соработката со најмладите членови на заедницата, кои освен што се запознаа со производниот процес на УСЈЕ, учествуваа и во едукативни интерактивни работилници.

Комуникација за алтернативни горива

Со цел дополнително да се зајакне репутацијата на Компанијата и да се продлабочи нејзиниот транспарентен однос и соработка со засегнатите страни, а во согласност со стратегијата за комуникација во 2019 година, УСЈЕ им даде можност на сите свои засегнати страни да ја посетат фабриката и да се запознаат со придобивките од воведувањето на алтернативни горива во процесот на производство на цемент. За таа цел, нашата Компанија ја посетија Министерот за животна средина и просторно планирање, инспектори за животна средина, невладини организации, граѓани, медиуми и други заинтересирани страни. Покрај тоа, УСЈЕ организираше едукативна работилница на тема „Циркуларна економија“ во Охрид.

Поддршка на младите преку соработка на бизнисот и универзитетите

Следејќи го успешниот студентски конкурс во 2018 година во врска со визуелното подобрување на фасадите на силосите во УСЈЕ, а во исто време со цел да се зајакнат младите и да се поттикнат силни релации помеѓу бизнисот и универзитетите, во 2019 година УСЈЕ го реализираше проект за дизајн на фасадите на силосите со првонаградените студенти и професори од Факултет на архитектурата. Студентите ги комбинираа двете најдобри решенија во едно идејно решение за реконструкција на фасадите, кое потоа беше успешно реализирано.

Награди и признанија

Во 2019 година, на УСЈЕ и беше дадено признание од заедницата за посветеноста во унапредување на човековите права, активности од корпоративна општествена одговорност (КОО) и спроведување на принципите на Глобалниот договор на ООН. Имено, на Компанијата и беа доделени следниве награди и признанија:

- Награда за заложба за унапредување на човековите права во бизнисот;
- Признание за проектот „Соработка за подобро образование и можности за кариера“ во категоријата „Односи со заедницата“ доделено од Националното координативно тело за КОО и Министерството за економија;
- Награда како SDG Pioneer како признание за активностите во спроведувањето на принципите на Глобалниот договор на ООН во сите свои деловни практики, особено во областите дефинирани со Договорот - добро здравје и благосостојба, одговорна потрошувачка и производство, заштита на животната средина и партнерство за остварување на целите на Глобалниот договор и
- Благодарници од Електротехничкиот факултет, Технолошкиот факултет, Град Скопје, Нов импулс НВО од областа на животната средина и основното училиште Св. Кирил и Методиј за поддршка и долгогодишна соработка.

Иницијативи за поддршка на заедницата

Стратешката определба за општествена одговорност на УСЈЕ е да го поддржува и учествува во развојот на одржливи локални и пошироки заедници.

Во рамките на проектот Партнерство со училиштата, повеќе од десет години УСЈЕ континуирано ја подобрува добросостојбата на најмладата популација преку реновирање на локалните училишта. Во

2019 година, УСЈЕ целосно ги реновираше санитарните простории на основното училиште Кузман Јосифовски Питу.

Исто така, УСЈЕ, како член на Одборот и претседавач на Советот на претприемачи на Општина Кисела Вода, продолжува да поддржува и организира активности во соработка со локалната општина и ширејќи ја заложбата за општествена одговорност на компанијата како пример меѓу другите компании членки.

6. ЖИВОТНА СРЕДИНА

УСЈЕ, како дел од ТИТАН Групаацијата, е посветена на одржлив развој и континуирано минимизирање на влијанијата врз околината. Активностите поврзани со заштитата на животната средина се вклучени во сите наши активности. Во овој контекст, некои од проектите реализирани во текот на 2019 година се наведени подолу:

Зелен појас

Во рамките на проектот Зелен појас, во 2019 година вкупно беа засадени 28.893 садници. На финалните етапи на површинскиот коп за лапорец беа засадени 24.382 дрвја, додека на површинскиот коп за лапорец во Говрлево 672 садници, и 3.000 дрва на површинскиот коп за песок во Варвара, а на зелените површини во кругот на фабриката беа засадени вкупно 839 растенија (дрвја, цвеќиња и грмушки). Со зголемувањето на зелените површини, придонесуваме за намалување на фугитивната прашина и визуелните влијанија кон соседните резиденцијални објекти.

Минимизирање на бучавата

Во 2019 година УСЈЕ во соработка со Факултетот за природни и технички науки во Штип изготви втора Follow-up Студија со акциски план за минимизирање на бучавата во близина на фабриката и површинскиот коп за лапорец.

УСЈЕ продолжува да го спроведува Акциониот план за намалување на бучавата во нејзина близина и за таа цел во 2019 година се извршени следните активности:

- Инсталација на неколку пригушувачи на мали вентилатори на филтри за одпрашување,
- Затворање на утоварна станица на силос бр. 06 со лимени бариери,
- Инсталација на акустична изолација на дувалки под силоси за складирање на суровинско брашно (континуирано од 2018)

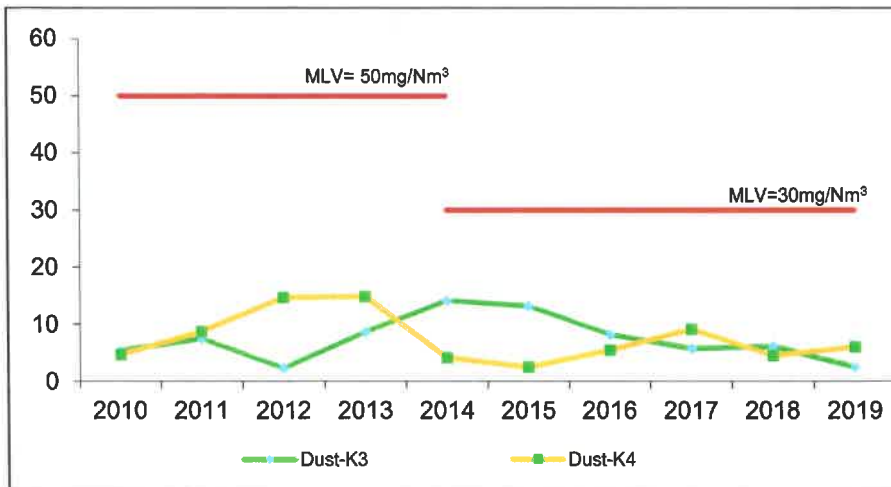
Планирано е инвестициите за минимизирање на бучавата да продолжат и во 2020 година.

Измерената бучава на мониторинг местата на периметарот на фабриката и копот за лапор не ги надминуваат наведените дозволени лимити.

Емисии на воздух

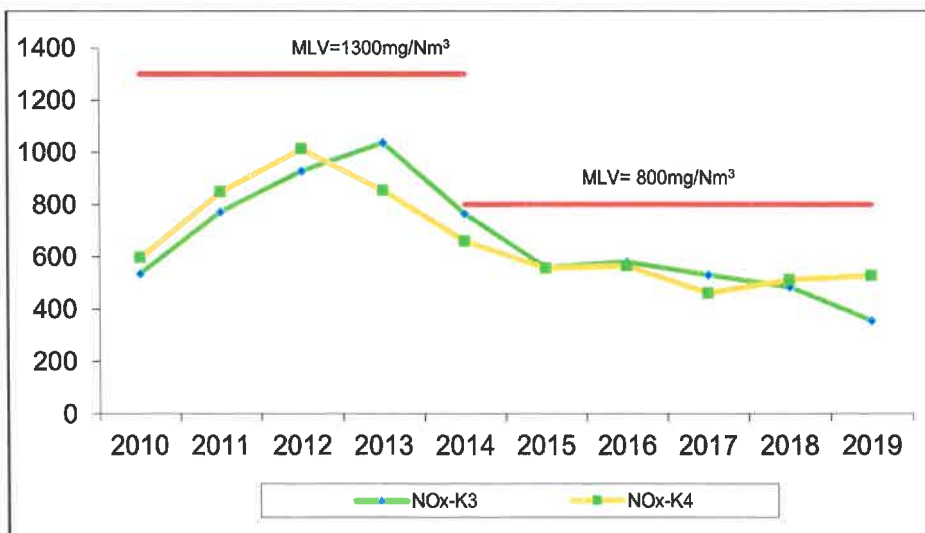
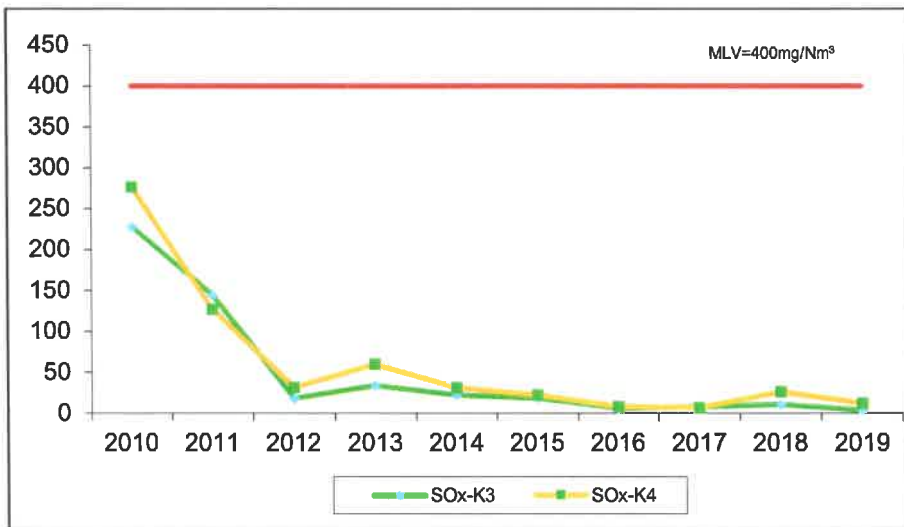
Следењето на емисиите во воздухот е предуслов за контрола и ублажување на можните влијанија од производството на цемент врз животната средина. УСЈЕ користи независен 24-часовен систем за постојано следење на емисиите, кој овозможува внимателно следење на емисиите во реално време и навремено преземање на соодветни корективни мерки. УСЈЕ како општествено одговорна компанија редовно ги објавува месечните извештаи од мерењата на емисии во воздухот на својата интернет страница.

Годишниот просек на емисиите на воздух од главните извори на емисии, се прикажани на следните графикони:

*ГВЕ=50 mg/Nm³ – Гранична вредност за емисија според Национално законодавство за емисији

**ГВЕ=30 mg/Nm³ – Гранична вредност за емисија прифатена од УСЈЕ во А-ИСКЗ

Намалување на фугитивни емисии на прашина

Следејќи го Акциониот план за минимизирање на фугитивната прашина, во 2019 година во фабриката на УСЈЕ и рудниците беа завршени следните активности, кои опфаќаат индивидуални или комбинирани мерки:

- Инсталација на систем за вакуумско чистење на материјали во хала за материјали,
- Инсталација на филтер за отпрашување во Говрлево.
- Редовна контрола и промена на помошни филтри за отпрашување,
- Обновување на пристапните патишта во фабриката - континуирана активност,
- Создавање на зелен појас околу фабриката и површинските копови – континуирана активност.

Во согласност со А-интегрирана еколошка дозвола за сообразност со оперативниот план, независна овластена лабораторија изврши мерења на PM10 на периметарот на фабриката. Повторно беше потврдено дека нема директна корелација помеѓу работењето на фабриката на УСЈЕ и измерените вредности на PM10 во амбиентниот воздух. Овие вредности главно зависат од временските услови.

Употреба на алтернативни горива

Во 2018 УСЈЕ воведо нова, современа технологија која овозможува замена на одреден процент од фосилни горива кои се користат за загревање на печките со алтернативни горива. За таа цел, во текот 2019 година Компанијата постепено почна да ја зголемува стапката на супституција, со користење на RDF/SRF и оризова арпа како алтернативни горива. Воедно, започнавме и со собирање на текстилен отпад од домашните компании кој планираме да го воведеме како алтернативно гориво по инсталацијата на потребната опрема. Воведувањето на алтернативни горива е во согласност со А-интегрираната еколошка дозвола за сообразност со оперативниот план. Во овој процес ги користиме најдобрите светски искуства, и докажани ефикасни технологии и опрема.

7. ОСТАНАТИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА

Раководството на УСЈЕ е цврсто посветено да продолжи со интеграцијата на правилата и практиките во работењето на Друштвото, кои промовираат транспарентност, одговорност, доверливост, одржлив развој и корпоративна општествена одговорност во секој аспект и област на активност на Друштвото и целата нејзина мрежа на односи со акционерите, вработените, добавувачите, изведувачите и општеството. Согласно сето погоре наведено, УСЈЕ како дополнување ги обелоденува следниве информации:

1. Усје има два извршни членови на Одборот на директори, и тоа Главен Извршен Директор и Извршен Директор, и пет неизвршни членови од кои двајца се независни.
2. Главниот Извршен Директор и Извршниот Директор не добиваат никакви примања врз основа на нивното членство во Одборот на директори. Вкупните примања (плата, надоместоци на плата, бонуси, осигурувања и други примања) на извршните членови на Одборот на директори и на останатите членови на клучниот персонал на Друштвото во 2019 година изнесуваат 91.386 илјади денари. Никој од петте неизвршни членови немаат примања врз основа на нивното членство во Одборот на директори.
3. Дивидендна политика

Врз основа на дивидендната политиката на компанијата, дивидендата се дистрибуира секоја година, врз основа на предлогот на Одборот на директори и по одобрувањето на Годишното собрание на акционери.

Распределба на дивиденда на акционерите на Компанијата се признава како обврска во финансиските извештаи на Компанијата во периодот во кој дивидендата е одобрена од акционерите на Компанијата.

На 27 мај 2019 година, Годишното собрание на акционери донесе Одлука за распределба на дивидендата за 2018 година согласно законските одредби предвидени во Законот за трговски друштва. Објавената дивиденда изнесува 853.005 илјади денари, која се состои од 808.550 илјади денари добивка од 2018 и 44.455 илјади денари неискористена реинвестирана добивка од 2017 година. Преостанатата добивка од 2018 во износ од 240.000 илјади денари е реинвестирана односно се искористи новото даночно поттикнување за инвестициските вложувања на друштвото.

Објавената и платена дивиденда во 2019 година беше 1.513 МКД по акција, споредбено во 2018 година, беше 1.523 МКД по акција.

4. Извори на средства на Друштвото се неговите оперативни готовински приливи.
5. Финансиските резултати за 2019 година се составен дел на Финансиските извештаи на Групацијата и Друштвото за годината што завршува за 31 декември 2019 година.
6. Следствено на претходното, Политиката на управување со финансискиот ризик детално е објаснета во Забелешка 19 кон Финансиските извештаи на Групацијата и Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2019 година.
7. Во поглед на зделките со заинтересирани страни, на 31 октомври 2018 УСЈЕ склучи Договор за револвинг кредитен лимит со Шарццем Ш.П.К. Косово ("Заемопримачот") во износ од 7.300 илјади евра. Договорот е склучен за максимален период до 30 април 2019 година, а каматната стапка е утврдена на 4,56 проценти п.а .. Револвинг кредитната линија целосно беше отплатена од страна на заемопримачот до договорениот период.
8. Во текот на 2019 година, освен за горенаведената зделка со заинтересирана страна, сите останати трансакции со заинтересираните страни се реализирани со редовен тек на работење на Друштвото (Забелешка 17 кон Финансиските извештаи на Групацијата и Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2019 година).
9. УСЈЕ ги споделува Визијата и Политиката на Корпоративна Општествена Одговорност (КОО) на Титан Групацијата, да се води бизнисот на еден етички и општествено одговорен начин со тоа што ќе се постигне помалку штета и ќе се поттикнува да се прави повеќе добро.

8. КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ

Почитувањето на човековите права и заштитата на правата на лицата кои пријавуваат незаконско или несоодветно однесување е суштински дел од пристапот на УСЈЕ кон доброто корпоративно управување. Усвоивме правилник за пријавување на поплаки, инциденти или прашања што се во согласност со Кодексот на однесување и политиките на ТИТАН.

Функцијата на внатрешната ревизија вклучува спроведување на мониторинг и усогласеност со внатрешната регулатива на Друштвото, Кодексот на однесување, Статутот и важечките закони и истата известува до Одборот на директори за било какви ситуации на конфликт на интереси поврзани со членовите на Одборот на директори или извршните директори на Друштвото, со оглед дека таквите состојба можат да бидат идентификувани во рамките на внатрешната ревизија.

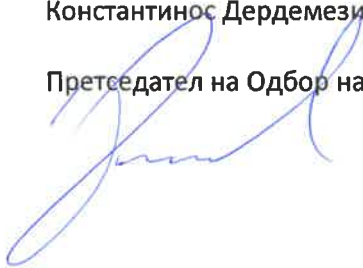
Во согласност со Програмата за управување со ризици од измама на Групацијата, на крајот на 2018 година и почеток на 2019 година, во УСЈЕ беше извршена Проценка за ризик од измама од страна на Одделението за Внатрешна Ревизија на ТИТАН Групација. Менаџментот на УСЈЕ ги презема потребните мерки и постапи по сите идентификувани области за подобрување.

Во согласност со Годишниот план за внатрешна ревизија, во текот на 2019 година беа спроведени две (2) ревизии во Пакерај и Одделението за набавки. Извештајот од ревизијата потврди дека Системот за внатрешна контрола е добро дизајниран и дека соодветно се управуваат основните ризици и се обезбедува усогласеност со применливите законски и внатрешни барања.

Комитетот за КОО одржа 4 редовни состаноци во текот на 2019 година. Тој и понатаму останува движечка сила и иницијатор за сите активности за КОО кои ги водиме како корпоративна општествено одговорна компанија.

Константинос Дердемезис

Претседател на Одбор на директори

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

**Поединечни законски финансиски извештаи
за 31 декември 2019 година
со извештај на независниот ревизор**

СОДРЖИНА

Извештај на независниот ревизор.....	2
ПОЕДИНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	4
ПОЕДИНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА	5
ПОЕДИНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИ ТЕКОВИ	6
ПОЕДИНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА.....	7
1. Општи информации за Друштвото	8
2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи	8
2.2 Значајни сметководствени политики.....	9
2.3 Значајни сметководствени проценки.....	22
3. Приходи и трошоци.....	24
4. Данок на добивка.....	28
5. Заработувачка по акција	29
6. Недвижности, постројки и опрема.....	30
7. Вложувања во недвижности (продолжува).....	32
8. Истражување за и вреднување на минерални ресурси	33
9. Залихи	34
10. Побарувања од купувачи и останати побарувања.....	34
11. Пари и парични средства	35
12. Акционерски капитал.....	35
13. Останати резерви.....	36
14. Долгорочни резервации за отпремнини	37
15. Обврски спрема добавувачи и останати обврски	40
16. Превземени и потенцијални обврски	40
17. Трансакции со поврзани страни.....	42
18. Трошоци според природата.....	44
19. Управување со финансискиот ризик	46
20. Последователни настани.....	49

ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

Главен Извршен Директор

Борис Хрисафов

Седиште

Борис Трајковски бр. 94
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Адвокати

Адвокатска канцеларија Поленак - надворешен адвокат
Адвокатска канцеларија Димитров - надворешен адвокат
Адвокатско друштво Чакмакова Адвокати Скопје- надворешен адвокат

Банки

Комерцијална Банка АД - Скопје
Стопанска Банка АД - Скопје
НЛБ Банка АД - Скопје
Силк Роуд Банка АД - Скопје
Охридска Банка АД - Скопје
ПроКредит Банка АД - Скопје
Шпаркасе Банка Македонија АД - Скопје
Халкбанка АД - Скопје

Ревизори

Прајсвотерхаускуперс Ревизија ДОО - Скопје
Бул. 8-ми Септември бр. 16, Хипериум бизнис центар, II кат
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Извештај на независниот ревизор

До Одборот на директори и Акционерите на Цементарница Усје АД Скопје

Извештај за поединечните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените поединечни финансиски извештаи на Цементарница Усје АД Скопје, коишто го вклучуваат поединечниот извештај за финансиска состојба заклучно со 31 декември 2019 година, и поединечниот извештај за сеопфатна добивка, поединечниот извештај за промени во главнината и поединечниот извештај за парични текови за годината којашто завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за поединечните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие поединечни финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето на поединечни финансиски извештаи кои што се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие поединечни финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Стандардите за ревизија прифатени во Република Северна Македонија („Стандардите“). Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали поединечните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во поединечните финансиски извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на поединечните финансиски извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на поединечните финансиски извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на поединечните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, поединечните финансиски извештаи објективно ја презентираат, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Цементарница Усје АД Скопје заклучно со 31 декември 2019 година, како и на нејзината финансиска успешност и нејзините парични текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Годишниот извештај е подготвен од страна на Раководството во согласност со барањата на Законот за Трговски Друштва, член 384.

Раководството е исто така одговорно за подготвувањето на Годишната сметка и Годишниот извештај на Цементарница Усје АД Скопје, кои се одобрени од Одборот на директори.

Според барањата на Законот за Ревизија, известуваме дека историските информации прикажани во Годишниот извештај подготвен од страна на Раководството на Цементарница Усје АД Скопје, во согласност со член 384 од Законот за Трговски Друштва е конзистентен во сите материјални аспекти со финансиските информации прикажани во Годишната сметка и ревидираните поединечни финансиски извештаи на Цементарница Усје АД Скопје, на крајот на 31 декември 2019 година и за годината која завршува тогаш.

Драган Давитков
Управител

Драган Давитков
Овластен ревизор

ПрајсвотерхаусКуперс Ревизија ДОО Скопје

26 март 2020 година
Скопје, Република Северна Македонија

ПОЕДИНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА
За годината што завршува на 31 декември 2019 година

	Белешки	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Приходи од продажба	3а	4.517.948	4.168.702
Останати приходи	3б	114.541	101.090
Трошоци на продадени производи	3в	(2.955.103)	(2.893.627)
Бруто добивка		1.677.386	1.376.165
Останати оперативни приходи	3г	97.253	102.351
Останати оперативни трошоци	3д	(150.558)	(137.993)
Трошоци за продажба и маркетинг	3е	(40.969)	(37.872)
Административни трошоци	3е	(194.300)	(169.621)
Добивка од оперативни активности		1.388.812	1.133.030
Приходи од финансирање		10.098	5.698
Курсни разлики. нето		(3.141)	3.236
Трошоци од финансирање		(1.422)	(1.041)
Нето приходи од финансирање	3ж	5.535	7.893
Добивка пред оданочување		1.394.347	1.140.923
Данок на добивка	4	(120.276)	(92.373)
Добивка за годината		1.274.071	1.048.550
<i>Останата сеопфатна добивка која не се рекласификува во билансот на успех во последователните периоди:</i>			
Ревалоризационен вишок - Вложувања во недвижности	7	10.605	9.844
Вкупно сеопфатна добивка за годината		1.284.676	1.058.394
Добивка за годината распределна на:			
Акционерски капитал на матичната компанија		1.208.329	994.445
Неконтролирано учество		65.742	54.105
		1.274.071	1.048.550
<i>Заработувачка по акција</i>			
Основна заработувачка по акција која се однесува на имателите на акции на матичното друштво	5	2,26	1,86
Вкупно сеопфатна добивка за годината распределна на:			
Акционерски капитал на матичната компанија		1.218.387	1.003.781
Неконтролирано учество		66.289	54.613
		1.284.676	1.058.394

ПОЕДИНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА
за 31 декември 2019 година

	Белешки	2019 МКД'000	2018 МКД'000
СРЕДСТВА			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	6	2.462.022	2.411.653
Вложувања во недвижности	7	208.428	187.396
Вложувања во подружница		14.660	14.660
Средства за истражување и вреднување	8	4.232	4.183
		2.689.342	2.617.892
Тековни средства			
Залихи	9	709.660	712.461
Побарувања од купувачи и останати побарувања	10	315.801	496.868
Побарување за повеќе платен данок на добивка		-	15.562
Пари и парични средства	11	1.602.417	930.564
		2.627.878	2.155.455
ВКУПНО СРЕДСТВА		5.317.220	4.773.347
КАПИТАЛ И ОБВРСКИ			
Капитал и резерви			
Акционерски капитал	12	1.747.730	1.747.730
Акумулирана добивка		1.274.071	1.048.550
Останати резерви	13	557.613	547.992
Реинвестирана добивка		996.625	801.080
		4.576.039	4.145.352
Нетековни обврски			
Долгорочни резервации за отпремнини	14	45.979	46.177
Резервација за ревитализација на рудниците		9.121	10.612
		55.100	56.789
Тековни обврски			
Обврски спрема добавувачи и останати обврски	15	636.809	544.626
Резервација за неискористен годишен одмор		10.072	10.139
Тековен дел на долгорочни резервации за отпремнини	14	4.275	6.707
Обврска за данок на добивка		34.482	8.869
Обврска за дивиденда		443	865
		686.081	571.206
ВКУПЕН КАПИТАЛ И ОБВРСКИ		5.317.220	4.773.347

Потпишано од страна на овластени лица на Друштвото на 26 февруари 2020 година:

Борис Хрисафов

Главен извршен директор

Никос Моусурас

Финансов директор

Составувач, овластен сметководител со број на уверение 102613:

Барлакоска Габриела

Белешките од страна 8 до 49 се составен дел од овие финансиски извештаи

ПОЕДИНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИ ТЕКОВИ
За годината што завршува на 31 декември 2019 година

	Белешки	2019 МКД'000	2018 МКД'000
<i>Парични текови од оперативни активности</i>			
Добивка пред оданочување		1.394.347	1.140.923
<i>Исправки за:</i>			
Добивка од продажба на НПО		(863)	(4.925)
Амортизација на НПО		158.789	155.383
Актуарска (добивка)/загуба, нето		4.876	(337)
Приход од камати		(10.098)	(5.698)
Отпис на застарена залиха		4.701	3.152
Неискористени денови од годишен одмор (нето)		(67)	(183)
(Добивки) / загуби од вреднување, нето		(12.395)	(9.054)
Трошок за камати		1.422	1.041
Отпис на застарени побарувања и исправка на вредноста		1.513	1.654
Нето сегашна вредност на продадени и отпишани НПО		513	19
Оперативна добивка пред промени во оперативниот капитал		1.542.738	1.281.975
Намалување на побарувања од купувачи и останати побарувања		179.554	4.306
Зголемување на залихите		(1.900)	(43.372)
Зголемување на обврски спрема добавувачи и останати обврски		83.602	85.957
Парични средства генерирани од оперативни активности		1.803.994	1.328.866
Платени камати		(1.422)	(1.041)
Платен данок на добивка		(79.102)	(84.760)
Нето парични текови од оперативни активности		1.723.470	1.243.065
<i>Парични текови од инвестициони активности</i>			
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(208.686)	(277.377)
Зголемување на вложување во подружници		-	(14.504)
Средства за истражување и вреднување		49	-
Примања од продажба на НПО		349	4.646
Примени приходи од камата		10.098	5.698
Нето парични текови генерирани од (користени во) инвестициони активности		(198.190)	(281.537)
<i>Парични текови од финансиски активности</i>			
Дивиденда платена на акционери во Групацацијата		(808.951)	(816.437)
Дивиденда платена на малцинските акционери		(44.476)	(43.851)
Нето парични текови користени во финансиски активности		(853.427)	(860.288)
Нето зголемување на пари и парични средства		671.853	101.240
Пари и парични средства на 1 јануари		930.564	829.324
Пари и парични средства на 31 декември	11	1.602.417	930.564

ПОЕДИНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА

За годината што завршува на 31 декември 2019

	<i>Акционерски капитал</i>	<i>Акумулирана добивка</i>	<i>Останати резерви (белешка 13)</i>	<i>Реинвестирана добивка</i>	<i>Вкупно</i>
	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>
На 1 јануари 2019 година	1.747.730	1.048.550	547.992	801.080	4.145.352
Добивка за годината	-	1.274.071	-	-	1.274.071
Останата сеопфатна добивка (Белешка 7)	-	-	9.621	-	9.621
Вкупно сеопфатна добивка	-	1.274.071	9.621	-	1.283.692
Објавени дивиденд. нето	-	(853.005)	-	-	(853.005)
Пренос на акумулирана добивка	-	44.455	-	(44.455)	-
Пренос од акумулирана добивка	-	(240.000)	-	240.000	-
На 31 декември 2019 година	1.747.730	1.274.071	557.613	996.625	4.576.039

На ден 27 мај 2019 година Собранието на акционери донесе Одлука за распределба на дивидендата за 2018 година согласно законските одредби предвидени во Законот за трговски друштва. Објавената дивиденда изнесува 853.005 илјади денари и се состои од 808.550 илјади денари добивка од 2018 година и 44.455 илјади денари неискористена реинвестирана добивка од 2017 година. Преостанатата добивка од 2018 година, 240.000 илјади денари е реинвестирана односно се искористи даночното поттикнување за инвестициските вложувања на друштвото во 2019 година.

За годината што завршува на 31 декември 2018

	<i>Акционерски капитал</i>	<i>Акумулирана добивка</i>	<i>Останати резерви (белешка 13)</i>	<i>Реинвестирана добивка</i>	<i>Вкупно</i>
	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>
На 1 јануари 2018 година	1.747.730	1.093.372	538.148	568.606	3.947.856
Добивка за годината	-	1.048.550	-	-	1.048.550
Останата сеопфатна добивка (Белешка 7)	-	-	9.844	-	9.844
Вкупно сеопфатна добивка	-	1.048.550	9.844	-	1.058.394
Објавени дивиденд. нето	-	(860.898)	-	-	(860.898)
Пренос на акумулирана добивка	-	75.192	-	(75.192)	-
Пренос од акумулирана добивка	-	(307.666)	-	307.666	-
На 31 декември 2018 година	1.747.730	1.048.550	547.992	801.080	4.145.352

1. Општи информации за Друштвото

Цементарница “Усје” АД - Скопје (“Друштвото”) е основано во Република Северна Македонија. со регистрирано седиште на Борис Трајковски бр.94, Скопје.

Основната дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент. усјемал. готов бетон. клинкер и други производи од цемент. Основната дејност на подружницата во Бугарија е услуги за поддршка на продажбата во Бугарија.

Друштвото е контролирано од Titan Cement Netherlands B.V. со седиште во Холандија. кој поседува 94.84% од акциите на Друштвото. Во 2019 година дојде до промена во матичната компанија на Друштвото. Од 31 декември 2019 година, матична компанија на Друштвото е Titan Cement International S.A. Белгија. Претходна матична компанија беше Titan Cement Company S.A. Грција.

Официјално од 1 јули 2013 година, Цементарница “Усје” АД - Скопје стана котирачко друштво на Македонската берза (под оддел Задолжителна котација). Со цел да не се создаде лажна слика на пазарот за хартии од вредност. котираните друштва имаат постојано обврски да ги објавуваат сите ценовно чувствителни информации, информации потребни за проценка на моменталната состојба на друштвата.

Бројот на вработени на 31 декември 2019 година е 245 (2018: 258 вработени).

Финансиските извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2019 година се одобрени од страна на Одборот на директори на 26 февруари 2020 година. Овие финансиски извештаи се предмет на одобрување од Собранието на акционери на Друштвото.

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи

Финансиските извештаи на Друштвото беа подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на Република Македонија број 28/04 со измените 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/2013, 119/2013, 187/2013, 38/2014, 41/2014, 138/2014, 88/2015 и 192/2015, 6/2016, 30/2016, 61/2016, 64/18, 120/18, и 239/18) и сметководствените принципи (“македонски ОПСП”). кои се во согласност со новиот Правилник за водење на сметководство објавен на 29 декември 2009 година (Службен весник на Република Македонија 159/09, 164/10 и 107/11) применлив од 1 јануари 2010 година. Овој Правилник ги содржи ажурираните и соодветно преведените Меѓународни стандарди за финансиско известување т.е. основниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување вклучувајќи ги и ПКТ и КТМФИ како што се објавени од страна на ИАСБ заклучно со 1 јануари 2009 година.

Во периодот заклучно со 31 декември 2009 година во примена беа меѓународните сметководствени стандарди објавени во Службен весник на Република Македонија како што следи:

- Ревидираните меѓународни сметководствени стандарди. МСС 1 до МСС 39 беа објавени на 30 декември 2004 година, претходните со важност од 5 ноември 1999 година. Датумот на стапување во сила на сите ревидирани стандарди е 1 јануари 2005 година. Меѓународните сметководствени стандарди. МСС 40 и МСС 41 се објавени и стапуваат во сила на 1 јануари 2005 година.
- На 10 февруари 2005 година е објавен меѓународниот стандард за финансиско известување 1. Датата на стапување во сила е 17 февруари 2005 година.
- На 29 декември 2005 година се објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување. МСФИ 2 до МСФИ 7. Датумот на стапување во сила е 30 декември 2005 година.

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

МСФИ 9, МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСФИ 13, МСФИ 14, МСФИ 15, МСФИ 16, МСФИ 17, КТМФИ 18, КТМФИ 19, КТМФИ 20, КТМФИ 21, КТМФИ 22 и КТМФИ 23 не се вклучени во Правилникот за сметководство и не се применети од страна на Друштвото.

Финансиските извештаи на Друштвото беа подготвени врз основа на историска набавна вредност. Финансиските извештаи на Друштвото се презентирани во македонски денари (МКД) која е функционална и презентациона валута на Друштвото и сите износи се заокружени во најблискиот износ во илјади ('000) освен ако не е поинаку наведено.

Друштвото заклучно со известувачкиот период има една подружница. TROJAN CEM EOOD Бугарија во 100% сопственост на Друштвото. Исто така, на 28 јули 2015 година Друштвото регистрира склад во село Оровник (во близина на градот Охрид) за стратешко присуство на своите производи во југозападниот дел на земјата. За истата цел, на 3 август 2017 година Друштвото регистрира склад во Битола, а на 11 јуни 2018 година регистрира склад и во Струмица. Складот во Битола беше затворен во јануари 2018 година.

На 18 декември 2017 година Друштвото доби лиценца за трговија со електрична енергија со која носи одредени одговорности кон Државната регулаторна комисија. Во 2018 година нема поврзани трансакции со лиценцата. Во 2019 година само една трансакција поврзана со трговија со електрична енергија (Види Белешка 3д и 3е).

Финансиските извештаи се подготвени на пресметковна основа и принцип на континуитет.

Подружницата се евидентира во овие поединечни финансиски извештаи по набавна вредност намалена за било какво обезвреднување на вредноста.

Друштвото исто така подготви консолидирани финансиски извештаи во согласност со сметководствените принципи применливи во Република Македонија за Друштвото и нејзините подружници ("Групацијата"). Во консолидираните финансиски извештаи, подружниците се целосно консолидирани. Консолидираните финансиски извештаи се достапни на веб страната на Друштвото или веб страната на Македонската берза.

Корисниците на овие одделни финансиски извештаи треба да ги прочитаат заедно со консолидираните финансиски извештаи на Групацијата за годината што завршува на 31 декември 2019 година со цел да се добијат целосни информации за финансиската состојба, резултатите од работењето и промените во финансиската состојба на Групацијата како целина.

2.2 Значајни сметководствени политики

а. Вложувања во подружници

Подружници се сите ентитети во кои Друштвото има моќ да владее со финансиските и оперативните политики, главно пропратена со сопственост на повеќе од една половина од гласачките права. Постојењето и ефектот од потенцијалните гласачки права кои што во моментот се на располагање или пак можат да се конвертираат се земаат во предвид при утврдување дали Друштвото има контрола над ентитетот. Набавната вредност на стекнатиот ентитет се утврдува според објективната вредност на дадените средства, издадените капитални инструменти и обврските настанати или претпоставени на датумот на размената, зголемена за трошоците кои директно може да се припишат на стекнувањето. Во одделните финансиски извештаи на Друштвото, вложувања во подружницата се прикажани по набавна вредност намалена за обезвреднување на вредноста. Алоцираните ефекти кои ја надминуваат акумулираната добивка на подружницата се сметаат како поврат на вложувањето и се признаваат како намалување на набавната вредност на вложувањето.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

б. Оперативни сегменти

Оперативните сегменти се компоненти кои се ангажираат во деловното работење кои можат да заработат приходи и кои предизвикуваат трошоци. кои оперативни резултати се редовно следени од страна на раководството и за кои финансиски информации се достапни. Раководството е лице или група на лица кои алоцираат ресурси и кои ги проценуваат перформансите на Друштвото.

Функциите на раководството се извршуваат од страна на Бордот на директори на Друштвото. Интерното известување во рамките на Друштвото кое се презентира на Раководството е на ниво на Друштвото како еден оперативен сегмент. Одлуките донесени од страна на Раководството се базирани на примени извештаи презентирани како еден оперативен сегмент.

в. Компаративи

Со цел да се обезбедат порелевантни информации за читателите на финансиските извештаи. во текот на 2019 година друштвото направи измена во презентацијата и класификацијата на одделни ставки во Извештајот за сеопфатна добивка. како и во Извештајот за финансиската состојба. Надоместокот за користење на хоризонталниот млин е класифициран како цена на тргуваните производи наместо во другите оперативни трошоци, како што беа во 2018 година, заради посоодветно постапување во претходните периоди. Слично на тоа, актуарските загуби и резервите соодветно се прекласифицирани во трошоците за продажба, администрација и продажба и маркетинг трошоци, наместо во други оперативни трошоци, а резервите за лоши и сомнителни долгови се прекласифицираат од другите оперативни трошоци во трошоците за продажба и маркетинг. Собраните огноотпори се прекласифицирани од другите тековни средства во залихи на потрошни материјали. Со цел да се одржи конзистентноста со презентацијата на тековната година, минатата година компаративните се прилагодени соодветно. Компаративните пред и по промената се прикажани подолу. Промената во презентацијата и класификацијата нема влијание врз оперативната добивка и средствата на компанијата.

	После реклаификација 2018 МКД'000	Пред реклаификација 2018 МКД'000
Приходи од продажба	4.168.702	4.168.702
Останати приходи	101.090	101.090
Трошоци на продадени производи	(2.893.627)	(2.870.249)
Бруто добивка	1.376.165	1.399.543
Останати оперативни приходи	102.351	102.351
Останати оперативни трошоци	(137.993)	(164.405)
Трошоци за продажба и маркетинг	(37.872)	(35.895)
Административни трошоци	(169.621)	(168.564)
Добивка од оперативни активности	1.133.030	1.133.030

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

г. Преведување на странски валути

Трансакции во странска валута се водат по иницијалното признавање во известувачката валута, со претварање на износот во странска валута по курсот помеѓу известувачката валута и странска валута на денот на извршување на трансакцијата. Монетарните ставки деноминирани во странска валута се сведуваат во денарска противвредност користејќи курс кој важи на датумот на известување. Курсните разлики кои произлегуваат од претварањето на монетарните ставки по курс кој се разликува од курсот по кој тие биле иницијално прикажани во периодот, се признаваат како приход или расход во периодот во кој се појавуваат.

Курсевите кои важат на датумот на известување, 31 декември 2019 и 31 декември 2018 се како што следува:

Курс:	31 декември 2019 МКД	31 декември 2018 МКД
ЕУР	61,49	61,50
УСД	54,95	53,69

д. Недвижности, постројки и опрема

Недвижности, постројки и опрема, се евидентираат како што следи:

- За средствата набавени до 31 декември 1998 година, ревалоризацијата направена во согласност со претходните ОПСП на датумот на прифаќање на МСФР од страна на Друштвото (1 јануари 2004 година) е прифатена како претпоставен трошок бидејќи ревалоризацијата беше приближно еднаква на трошокот за амортизација според МСФР корегирани за порастот на индексот на цени на индустриските производители.
- Средствата набавени по 31 декември 1998 година се евидентираат по набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и последователните акумулирани загуби поради обезвредување.

Набавките се евидентираат по набавна вредност. Набавната вредност претставува набавна цена од добавувачот заедно со сите трошоци настанати при ставање во употреба на новата недвижност, постројка и опрема.

Ставките на недвижности, постројки и опрема кои се отпишуваат или оттуѓуваат се елиминираат од извештајот за финансиска состојба, заедно со соодветната акумулирана амортизација. Добивките или загубите од отуѓувањето се определуваат со споредување на приходот со сметководствената вредност. Тие се вклучуваат во добивката или загубата.

Последователните трошоци се вклучени во сметководствената вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно само кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со предметот ќе бидат извесни за Друштвото и трошокот може веродостојно да се измери. Сите останати поправки и одржување се признаваат во Билансот на успех за време на финансискиот период во кој тие се направени.

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата е утврдена за да се отпише набавната вредност или проценетата вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на право-пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на употреба на средствата. Основните амортизациони стапки се следните:

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

г. Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Згради	2,5 -10%
Опрема	5 - 25%

Земјата се евидентира во извештајот за финансиска состојба по набавната вредност намалена за исправките поради обезвреднување и не се амортизира, бидејќи се претпоставува дека има неограничен век на траење, освен за рудниците кои се амортизираат врз основа на степенот на исцрпеност. Исцрпеноста се евидентира како процес на материјално извлекување, а се користи методот на единица на производство.

Методите на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се преценуваат на секој датум на известување.

д. Вложувања во недвижности

Вложувањата во недвижности, главно се состои од земјиште, производни објекти со деловни канцеларии и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Друштвото. Вложувањата во недвижности се водат по фер вредност, односно пазарна, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во фер вредноста на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности се депризнаваат кога ќе бидат оттуѓени или кога тие трајно ќе бидат повлечени од употреба, а идна економска корист не се очекува од нивната продажба. Разликата помеѓу нето приливите од продажба и сметководствената вредност на средството се признава во билансот на успех во периодот кога средството е депризнаено.

Преносот во или од вложувања во недвижности се прави кога има промена во употребата на средството. За пренос од вложување во недвижност во средство кое се користи од страна на Друштвото, набавната вредност во последователната евиденција на средството е објективната вредност на тоа средство на датумот кога е направен преносот.

Доколку средство кое се користи од страна на Друштвото се пренесе во вложувања во недвижности, вредноста на тоа средство се утврдува во согласност со политиката за недвижности, постројки и опрема до датумот кога е направен преносот. Друштвото треба да ја третира секоја разлика на датумот помеѓу сметководствената вредност на недвижностите во согласност со МСС 16 и нивната објективна вредност, на ист начин како и ревалоризацијата во согласност со МСС 16.

ѓ. Средства за истражување и вреднување

Издатоците за истражување и вреднување (географски врзано за концесијата, дозволата или одобрената рударска лиценца) се капитализираат и се признаваат како средство доколку е одлучено од страна на раководството дека рударските активности економски се оправдани и може да се развијат за комерцијално производство. На крајот на периодот на известување, овие трошоци ги вклучуваат трошоците за стекнување на концесии за детални геолошки истражувања. Сите други издатоци за истражување и вреднување се признаваат како трошок во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Административните и општи трошоци поврзани со истражувањата и вреднувањата се признаваат како трошоци во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

е. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење

Финансиски средства

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските средства се класифицираат како финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата. Заеми и побарувања, инвестиции кои се чуваат до доспевање, финансиски средства расположливи за продажба или деривативи определени како хеџинг инструменти во ефективен хеџинг, соодветно. Друштвото ја утврдува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање.

Финансиските средства иницијално се признаваат по објективна вредност плус директно поврзаните трансакциони трошоци, во случај кога вложувањата се вреднуваат по вредност која е различна од објективната вредност преку добивка или загуба. Набавката или продажбата на финансиските средства кои подразбираат испорака на средства во временски период утврден со правна регулатива или пазарна спогодба (редовен начин на набавка) се признаваат на датумот на трансакцијата т.е. датумот на кој Друштвото се обврзува да купи или продаде средство.

Финансиските средства на Друштвото вклучуваат пари и парични средства и краткорочни депозити, побарувања од купувачи и останати побарувања.

Последователни мерења

Последователните мерења на финансиските средства зависат од нивната класификација, како што следи:

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски средства расположливи за тргување и финансиски средства утврдени при иницијалното признавање по објективна вредност преку добивка или загуба. Финансиските средства се класифицирани како расположливи за тргување доколку се набават со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија ги вклучува финансиските инструменти - деривативи кои не ги исполнуваат критериумите за употреба во сметководство на хеџинг како што е дефинирано во МСС 39. Друштвото нема определено финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, кои не котираат на активниот пазар. Овие финансиски средства се сведуваат по амортизирана набавна вредност со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех во моментот кога заемите и побарувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради безвреднување, како и преку процесот на амортизација.

Вложувања кои се чуваат до доспевање

Недеривативните финансиски средства со фиксни или определени плаќања и со фиксен датум на доспевање се класифицираат како вложувања кои се чуваат до доспевање, доколку Друштвото има намера и можност да ги чува до доспевање. По иницијалното мерење, вложувањата кои се чуваат до доспевање се вреднуваат по амортизирана набавна вредност со користење на методата на ефективна каматна стапка. Овој метод користи ефективна каматна стапка која прецизно ги дисконтира проценетите идни парични приливи низ очекуваниот век на финансиското средство до нето сметководствената вредност на финансиското средство. Добивките и загубите се евидентираат во билансот на успех во моментот кога вложувањата

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и низ процесот на амортизација. Друштвото нема вложувања кои ги чува до доспевање во годините што завршуваат на 31 декември 2019 година и 2018 година.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативни финансиски средства кои се определени како расположливи за продажба или не се класифицирани во претходните три категории. По иницијалното мерење, финансиските средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со евидентирање на нереализираните добивки или загуби евидентирани директно во капиталот се додека вложувањето е анулирано, кога кумулативната добивка или загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех, или е утврдено обезвреднување, кога кумулативната загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех.

Друштвото нема вложувања расположливи за продажба во годините што завршуваат на 31 декември 2019 година и 2018 година.

Депризнавање

Финансиските средства (или, доколку е соодветно дел од финансиско средство или дел од група на слични финансиски средства) се депризнаваат доколку:

- правото за прием на парични приливи од средството е истечено; или
- Друштвото ги има префрлено своите права за прием на парични приливи во целосен износ без значајно одложување на трето лице преку „аранжмани на посредник” и или (а) Друштвото има префрлено значителен дел од сите ризици и користи од средството, или (б) Друштвото нема префрлено ниту задржано значителен дел од сите ризици и користи од средството, но ја има префрлено контролата на средството.

Намалување на вредноста поради обезвреднување

Друштвото на секој датум на известување утврдува дали постои објективен доказ дека финансиското средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Финансиското средство или група на финансиски средства се смета за обезвреднето ако и само ако, постои објективен доказ за намалување на вредноста поради обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои настануваат по иницијалното признавање на средството („настан на загуба”) и тој настан за загуба има влијание на проценетите идни парични приливи на финансиското средство или на група на финансиски средства кои може со сигурност да се проценат. Доказот за обезвреднување може да вклучува индикатори дека должниците или група на должници се соочуваат со значителни финансиски проблеми, неисполнување на обврските за исплата на камата или враќање на главницата, веројатноста дека ќе објават стечај или друга финансиска реорганизација и каде што постојат видливи индикации за мерливо намалување на проценетите идни парични текови, како што се промени во областа на економските услови кои доведуваат до неуспех.

Загуба поради обезвреднување во однос на финансиските средства вреднувани по амортизационен трошок се пресметуваат како разлика помеѓу нивната сметководствена вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични приливи дисконтирана по оригинална ефективна каматна стапка.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Поединечните значителни финансиски средства се тестираат за намалување на вредноста поради обезвреднување поединечно. Останатите финансиски средства се проценуваат заедно во групи кои имаат слични карактеристики во врска со кредитниот ризик.

Сите загуби поради обезвреднување се признаваат во билансот на успех. Загубата поради обезвреднување може да се анулира доколку може објективно да се поврзе со настанот по признавањето на загубата поради обезвреднување. За финансиските средства кои се вреднуваат по амортизирана набавна вредност, анулирањето се признава во добивката или загубата.

Финансиски обврски

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските обврски се класифицираат како финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба, како заеми и позајмици или како деривативи кои служат како хеџинг инструменти со ефективен хеџинг, соодветно. Друштвото ја определува класификацијата на финансиските обврски при иницијалното признавање. Финансиските обврски иницијално се признаваат по објективна вредност, плус директно поврзаните трошоци на трансакцијата доколку се класифицираат како заеми и позајмици.

Финансиските обврски на Друштвото вклучуваат обврски спрема добавувачите и други обврски.

Последователно мерење

Мерењето на финансиските обврски зависи од нивната класификација како што следи:

Финансиски обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиските обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски обврски расположливи за тргување и финансиски обврски одредени по објективна вредност преку добивка или загуба при иницијалното признавање.

Финансиските обврски се класифицираат како расположливи за тргување доколку се набавени со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија вклучува деривативни финансиски инструменти кои не ги исполнуваат сметководствените услови за хеџинг определени според МСС 39. Добивките и загубите од обврските кои се чуваат за тргување се признаваат во билансот на успех.

Друштвото нема одредено финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и позајмици

По иницијалното признавање, каматоносните заеми и позајмици последователно се мерат низ процесот на нивна амортизација со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех кога обврските се анулираат, како и низ процесот на нивна амортизација.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

Финансиски обврски (продолжува)

Де-признавање

Финансиската обврска се де-признава кога задолжението за обврската е подмирено, поништено или престанува да важи.

Кога постоечка финансиска обврска е заменета со друга од ист заемодавател по значително поразлични услови. или пак условите на постоечката обврска значително се променети, таква размена или измена се третира како де-признавање на оригиналната обврска и признавање на новата обврска, а разликата на соодветните сметководствени износи се признава во билансот на успех.

Нетирање на финансиските инструменти

Финансиските средства и финансиските обврски се нетираат и нето износот е презентираан во консолидираниот извештајот за финансиската состојба, ако и само ако, постои применливо законско право за нетирање на евидентирани износи и постои намера да се порамни на нето основа, или да се признаат средствата или да се порамнат обврските истовремено.

ж. Залихи

Залихите се вреднуваат според пониската вредност од набавната и нето реализационата вредност. Набавната вредност се утврдува според методот на просечни цени. Цената на чинење на готовите производи и производството во тек вклучува суровини, директна работна сила, останати директни трошоци и поврзани производствени режиски трошоци, исклучувајќи ги продажните и административните трошоци. Нето реализационата вредност е проценетата продажна цена во редовниот тек на работењето, намалена за предвидените трошоци за довршување и предвидените трошоци за да се изврши продажбата. Ситниот инвентар се отпишува 100% при ставање во употреба.

з. Пари и парични средства

Парите и паричните средства вклучуваат готовина во благајна, парични средства во банки и депозити со рок на доспевање до три месеци или помалку.

с. Акционерски капитал

Обични акции се класифицирани во капитал.

и. Даноци

Данок на добивка

Данокот на добивка за периодот се состои од тековен и одложен данок. Данокот се признава со добивката или загубата, освен за делот кој се однесува на ставки прикажани во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот. Во тој случај, данокот се признава во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот, соодветно.

Тековен Данок на добивка

Тековниот данок на добивка е пресметан врз основа на даночните закони усвоени пред или по датумот на извештајот за финансиската состојба, во земјите каде што Друштвото и неговите подружници работат и генерираат оданочлив приход. Раководството периодично ги проценува заземените позиции во однос на даночни поврати, земајќи ги предвид деловите од даночната регулатива кои што се подложни на толкување. Како резултат на истите, каде што е соодветно, се утврдуваат резервации врз основа на износите кои се очекуваат да бидат платени на даночните власти.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

и. Даноци (продолжува)

Одложен данок на добивка

Одложениот данок на добивка се признава на привремените разлики кои произлегуваат помеѓу даночната основица на средствата и обврските и нивните нето сегашни вредности во консолидираните финансиски извештаи. Меѓутоа, обврските за одложениот данок на добивка не се признаени ако произлегуваат од иницијалното признавање на гудвил; одложен данок на добивка сметководствено не се прикажува, доколку произлегуваат од иницијално признавање на средство или обврска во трансакција надвор од бизнис комбинација која во времето на трансакцијата не влијае ниту на сметководствената, ниту на оданочливата добивка или загуба.

Одложениот данок на добивка се утврдува користејќи даночни стапки (и закони) кои што биле донесени до, или последователно донесени по датумот на издавање на извештајот за финансиска состојба и се очекува да се употребат кога поврзаното средство или обврска на одложен данок на добивка ќе се подмирени.

Одложени даночни средства се признаваат само до нивото до кое е веројатно дека идни даночни добивки ќе бидат расположливи. во однос на кои, привремените разлики ќе може да бидат искористени. Одложените даночни средства и обврски се нетираат кога за тоа има правно применливо право за нетирање на тековни даночни средства во однос на тековни даночни обврски и кога одложените даночни средства и обврски се однесуваат на данок на добивка спрема ист даночен регулатор за истиот даночен ентитет или различни даночни ентитети каде има интенција да се подмират салдата на нето основа.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ј. Користи за вработените

Пензии

Друштвото, во нормалниот тек на работењето, врши уплата на придонесите на вработените за пензии, здравство, вработување и персонален данок на доход кои се пресметани со примена на законските стапки кои се важечки во земјата во текот на годината на бруто платите. Друштвото ги врши овие уплати во владините здравствени и пензиски фондови. Трошокот за овие уплати се прикажува во билансот на успех во истиот период во кој е прикажан и поврзаниот трошок за платите.

Друштвото не работи според било каква друга пензиска шема или план за надоместоци од пензионирање и поради тоа нема никакви дополнителни обврски по овие основи.

Надоместоци за престанок на работен однос и надоместоци од пензии

Надоместоците за престанок на работен однос на вработениот ќе престане пред нормалниот рок за пензионирање или кога вработениот ќе прифати доброволно да замине во замена за овој надоместок. Друштвото признава надоместок за престанок на работен однос во случај кога има одлука за престанок на работниот однос на одредени вработени без можност за повлекување на одлуката или кога постои доброволно пријавување од вработените за престанок на нивниот работен однос.

Според потпишаниот колективен договор, Друштвото е обврзана да исплати отпремнини во износ кој е еднаков на шест просечни републички плати и помеѓу една и три просечни републички плати да бидат исплатени како јубилејни награди. Бројот на просечните републички плати за јубилејните награди одговара на вкупниот број на години на служба од страна на вработените како што е презентирани во табелата подолу:

Вкупно број на години служба	Број на плати
10	1
20	3
30	3
35 (жени)	3
40 (мажи)	3

Дефинираните користи се пресметуваат годишно од страна на независни актуари со примена на кредитната метода за проектирана единица. Согласно моделот, веројатноста дека паричниот одлив ќе се реализира, е изведена со користење на три декременти и тоа: смрт, инвалидитет и прекин на работен однос. Таблицата на веројатност е конструирана со помош на користење претпоставки за: веројатноста за смрт на вработениот до датумот на кој треба да се пензионира, веројатноста дека вработениот предвремено ќе се пензионира како последица на инвалидитет и веројатноста дека вработениот ќе го прекине работниот однос во Компанијата пред датумот на пензионирање. Сегашната вредност на обврската за дефинирани користи се утврдува со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на есконтната стапка од приносите на државните обврзници издадени во Македонија во 2019 година и класифицирани по рочност.

Надоместоци за стипендии на деца на вработени

Почнувајќи од 31 декември 2009 година, во актуарската пресметка е вклучена и пресметката на надоместоците за стипендии кои ги обезбедува Друштвото на децата на вработените кои се на редовни додипломски и последипломски студии, како и на децата на починатите вработени додека се средношколци.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**ј. Користи за вработените (продолжува)***Дополнителни користи при пензионирање*

Почнувајќи од 31 декември 2013 година, актуарската пресметка беше дополнета со пресметка на сегашната вредност на идните користи за ново воведената долгорочна корист за одредена категорија на вработени - дополнителни користи при пензионирање. Пресметката е направена врз основа на просечни параметри на споменатата популација и вкупно очекуваниот износ за исплата, доставен од страна на Друштвото.

Актуарските добивки и загуби кои произлегуваат како резултат на искусни проценки и промени во актуарските претпоставки се признаваат како приходи или трошоци во периодот кога истите настанале.

к. Резервации

Резервирањата се признаваат и пресметуваат кога Друштвото има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, и кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската; и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервациите на Друштвото се состојат од резервации за отпремнини, јубилејни награди, стипендии и ревитализација на рудниците. Резервациите не се признаваат за идни оперативни загуби.

Онаму каде што постојат голем број на слични обврски, веројатноста дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмират обврските, се одредува со земање во предвид на класата на обврските како една целина. Резервации се признаваат дури и кога веројатноста дека одлив на средства ќе биде потребно е многу мала, а се однесува на било која ставка вклучена во истата класа на обврски.

Резервациите се вреднуваат по сегашната вредност на очекуваните издатоци кои се потребни да настанат со цел да се подмири обврската со употреба на pre-tax стапка која ги отсликува тековно пазарните проценки на временската вредност на парите и поврзаните специфични ризици на дадените обврски. Зголемувањето на резервациите како резултат на временските растојанија се признаваат како трошоци по камати.

л. Признавање на приходите

Приходите се признаваат до степенот до кој е веројатно дека Друштвото ќе има прилив на идни економски користи и тие користи можат веродостојно да се измерат. Приходот се вреднува според објективната вредност на примениот надомест или побарувањето за продадени добра и услуги намален за одобрените дисконти, работи и данокот на додадена вредност. Следниве специфични критериуми исто така треба да бидат задоволени пред приходот да биде признат:

Продажба на стоки

Приходите се признаваат кога значајниот ризик од доделување на сопственоста на стоките ќе се пренесе на купувачот.

Давање на услуги

Надоместоци од обезбедени услуги се признаваат за периодот во кој услугите се дадени и прифатени од купувачот.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

л. Признавање на приходите (продолжува)

Приходи од камати

Каматите по депозити се пресметуваат по истекување на орочувањето на истите.

Приходи од закупнина

Приходи од закупнина се однесуваат на приходите остварени од оперативен наем од вложувањата во недвижности и се признаваат на праволиниска основа во текот на целиот период на наемот.

љ. Наеми

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицира како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативниот наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавачот) се признаваат во билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот.

м. Распределба на дивиденди

Распределбата на дивидендите на акционерите на Друштвото се признава како обврска во финансиските извештаи во периодот во кој се одобрени дивидендите од страна на акционерите на Друштвото.

н. Настани после датумот на известување

Настаните после датумот на известување, кои обезбедуваат евиденција за состојбата која постои на датумот на известување, се третираат како корективни настани во овие финансиски извештаи. Оние кои се индикативни на состојбата која произлегува после датумот на известување имаат третман на некорективни настани.

њ. Управување со финансискиот ризик

Сметководствени проценки и претпоставки

Друштвото прави проценки и претпоставки кои се однесуваат на иднината. Резултирачките сметководствени проценки, по дефиниција многу ретко се идентични со актуелните резултати. Проценките и претпоставките кои влијаат значително на предизвикување материјални корекции до сегашните вредности на средствата и обврските во рамките на идната финансиска година се презентирани подолу.

Резервација за ревитализација на рудниците

Друштвата што вршат експлоатација на минерални сировини од рудниците потребно е истите на крајот од нивниот век на експлоатација да ги вратат во првобитна состојба, односно во онаква какви што биле на почетокот пред да бидат експлоатирани, што е во согласност со законската регулатива односно со Законот за екологија применлив во земјата во која друштвата работат (да се врати земјиштето во првобитна состојба после три години откако ќе се затвори рудникот и откако ќе заврши неговата експлоатација), и тоа до ниво кое е во законските рамки и до ниво кое е во согласност со политиката и праксата која се води за заштита на животната средина.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

њ. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Резервацијата за ревитализација на рудниците ја одразува сегашната вредност на очекуваните идни трошоци за рекултивизација кои се очекува да настанат за оние делови од рудниците кои биле експлоатирани со датумот на известување. Резервацијата претставува сегашна вредност на очекувани идни одливи на пари кои се очекува дека ќе настанат за ревитализација на рудниците. Ова вклучува и одредување на вредноста на основа на проектот за ревитализација, дисконтните стапки и очекувани инфлационски стапки. Резервациите се преоценуваат на секој известувачки датум и се корегира со цел да ја одрази сегашната вредност на идните трошоци потребни за да се исполни обврската.

Сегашната вредност на очекуваните трошоци за реставрирање (тоа е оригиналната проценка како и промените во сметководствените проценки) се признава во извештајот за сеопфатна добивка освен ако не се поврзани со основните средства кои се наоѓаат и се поврзани со рудниците, при нивното првично признавање во кој случај, трошоците се капитализираат и амортизираат во текот на нивниот век на употреба.

Секоја промена во нето сегашната вредност на исправката за ревитализација на рудниците во текот на временското растојание се признава како финансиски трошоци во извештајот за сеопфатна добивка.

Користи за вработените

Сегашната вредност на обврската за пензионирање зависи од голем број на фактори кои се одредуваат на годишна основа со употреба на голем број на претпоставки. Употребените претпоставки во одредувањето на нето ефектот (трошок или приход) за пензионирање вклучува дисконтни стапки. Било какви промени во овие претпоставки ќе се одразат на сегашната вредност на обврската за пензионирање и другите бенефици за вработените.

Друштвото користи претпоставена годишна дисконтна стапка. Тоа е каматна стапка која би требало да се употребува со цел да ја одрази сегашната вредност на претпоставените идни парични одливи кои се очекува да настанат со цел да се подмират обврските за дефинираните користи. Во одредувањето на соодветна дисконтна стапка, Друштвото ја употребува дисконтна стапка на Народна Банка на Република Македонија во отсуство на пазар на висококвалитени корпоративни обврзници или државни обврзници кои се деноминирани во валута во која бенефициите ќе бидат исплатени, и кои имаат услови за доспевање приближни на условите на поврзани обврски за пензионирање.

Останатите клучни претпоставки за пресметка на обврската за пензионирање во еден дел се засниваат на тековните пазарни услови.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

њ. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Објективна вредност

Паричните средства и паричните еквиваленти, побарувањата од купувачите и другите тековни финансиски средства главно имаат краткорочна рочност. Номиналната вредност намалена за проценетите загуби поради оштетување на средствата и обврските со рок на доспевање помалку од една година е приближна на нивната објективна вредност. Финансиските обврски вклучени во категоријата Обврски спрема добавувачи и останати обврски главно имаат краткорочна рочност. Поради оваа причина, нивната сметководствена вредност на датумот на известување е приближна на нивната објективна вредност. Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се утврдува со користење на техника на вреднување на дисконтирани парични текови.

о. Определување на објективните вредности

Голем број на сметководствени политики и обелоденувања бараат определување на објективната вредност, како за финансиските и нефинансиските средства така и за обврските. Објективните вредности се определуваат за мерење и/или за обелоденувачки цели на основа на повеќе методи. Онаму каде што е возможно, понатамошни информации во делот на претпоставките земени при одредување на објективната вредност се обелоденуваат во забелешките поврзани со конкретните средства или обврски.

2.3 Значајни сметководствени проценки

Сметководствените проценки направени од страна на Друштвото постојано се следат и се базираат на претходно искуство и останати фактори, вклучувајќи предвидување на идни настани кои се оценуваат како разумни во дадените услови.

а. Значајни сметководствени проценки

Друштвото прави проценки и претпоставки за во иднина. Проценките постојано се следат, а се базираат врз основа на минати искуства и други фактори вклучувајќи ги очекувањата за идните настани. Најзначајните проценки и претпоставки се прикажани подолу.

Корисен век на средствата

Корисниот век на средствата се утврдува врз основа на минато искуство со слични средства, како и идниот технолошки развој и промени на економските и индустриските фактори. Покрај тоа, како основен водич се користат сметководствените политики за амортизациони стапки пропишани од страна на даночната регулатива. Соодветноста на проценетиот корисен век се оценува годишно, или кога постојат индикации за значителни промени на проценките.

Поради значителното учество на средствата кои се амортизираат во вкупните средства, влијанието на евентуални промени во овие претпоставки може да биде материјално за финансиската позиција и резултатот од активностите. Доколку трошокот за депрецијација се намали/ зголеми за 1% ова ќе резултира со промена во годишниот трошок за амортизација во износ од приближни 1.588 илјади денари (2018: 1.554 илјади денари).

2.3 Значајни сметководствени проценки (продолжува)

а. Значајни сметководствени проценки (продолжува)

Потенцијално оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Друштвото ја проценува потребата од оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства секогаш кога постои причина дека сметководствената вредност може значително да ја надминува надоместливата вредност и кога оштетувањето е предвидено. Надоместливата вредност се утврдува со помош на пресметки на употребната вредност, при што се користат широк обем на проценки и фактори кои влијаат врз неа. Покрај тоа, Друштвото ги зема во предвид идните приходи и трошоци, макроекономските индикации, технолошката застареност, прекин на активностите и други промени на факторите кои можат да доведат до оштетување. Доколку се идентификува оштетување со калкулацијата на употребната вредност, исто така се утврдува разликата меѓу објективната вредност и трошоците за продажба, со цел да се пресмета точниот износ на оштетување. Бидејќи оваа пресметка е субјективна, износот на потенцијалното оштетување може значително да се разликува од резултатите од овие калкулации.

Исправка на вредноста на побарувањата од купувачите и останати побарувања

Калкулацијата за исправка на спорни побарувања се пресметува врз основа на проценетите загуби од неспособноста на купувачите да ги исплатат бараните износи.

Резервации

Резервациите генерално се субјективни, посебно во случај на судски спорови. Друштвото ја проценува можноста за негативен настан, како резултат на минати настани и доколку таа изнесува над педесет проценти. Друштвото во целост ја прикажува обврската. Друштвото вообичаено извршува разумна проценка, но поради високото ниво на несигурност, во некои случаи евалуацијата можно е да се разликува од крајниот ефект на судскиот спор.

3. Приходи и трошоци

а. Приходи од продажба

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
<i>Бруто приходи од продажба</i>		
Домашен пазар	3.039.976	2.810.809
Странски пазар	1.477.972	1.357.893
	4.517.948	4.168.702
Домашен пазар		
Приходи од цемент	2.601.681	2.553.277
Приходи од препродажба на стоки	230.401	70.895
Приходи од готов бетон	161.232	35.109
Приходи од петрол кокс	68.132	172.278
Приходи од варовник	17.823	19.838
Рабати и попусти	(39.293)	(40.588)
	3.039.976	2.810.809
Странски пазар		
Приходи од цемент	1.106.936	891.896
Приходи од петрол кокс	319.148	380.568
Приходи од клинкер	100.824	130.198
Приходи од препродажба на стоки	9.182	10.857
Приходи од варовник	-	3.955
Приходи од песок	55	-
Рабати и попусти	(58.173)	(59.581)
	1.477.972	1.357.893

б. Останати приходи

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Превоз на цемент - поврзани страни	56.568	47.464
Превоз од трети лица	45.487	37.941
Превоз на клинкер - поврзани страни	11.963	14.735
Услуги	523	926
Адитиви	-	24
	114.541	101.090

3. Приходи и трошоци (продолжува)

в. Трошоци на продадени производи

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Варијабилни трошоци	1.444.840	1.476.139
Трошоци на продадени трговски стоки	543.499	565.383
Фиксни трошоци	467.459	426.347
Трошоци во секторот за пакување	180.098	162.248
Амортизација	149.062	147.196
Транспортни услуги	154.128	127.130
Движење на залихи. нето	16.017	(10.816)
	2.955.103	2.893.627

Варијабилни трошоци содржат гориво за печките, електрична енергија, суровини, трошоци за концесии итн.

Фиксни трошоци содржат трошоци за плата, услуги за одржување (машинско. електро и градежно), обезбедување, контрола на квалитетот на производите, актуарски загуби и резервации за вработените, калибрација, интелектуални услуги итн.

г. Останати оперативни приходи

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Приходи од продажба на материјали и суровини	24.688	33.016
Приходи од услуги	19.534	954
Приходи од закупнина	15.226	15.879
Добивки од вредносно усогласување на вложувања во недвижности	12.395	9.054
Вишоци	12.072	12.696
Актуарски добивки и ослободување на резервациите за вработените	1.654	9.134
Добивки од продажба на основни средства	863	4.926
Приходи од тргување со електрична енергија	118	-
Приходи од продадени палети во транзит	102	5.591
Останати приходи	10.601	11.101
	97.253	102.351

Приходите од продажба на материјали и суровини во износ од 24.128 илјади денари се однесуваат на продадени цигли, кугли итн на поврзани страни и 560 илјади денари продадени на трети лица (види белешка 3д).

Приходи од услуги во износ од 19.534 илјади денари се однесуваат на рефактурирање на трошоците на лицата времено на работа во подружниците на мајката компанија и тоа за плата, патување и останато вклучително и заработка и 4.184 илјади денари други услуги.

Приходи од закупнина во износ од 15.226 илјади денари се состои од објекти дадени под закуп во износ од 10.475 илјади денари, земјиште дадено под закуп во износ од 2.221 илјади денари се на трети лица, и земјиште дадено под закуп во износ од 2.530 илјади денари на поврзани страни.

3. Приходи и трошоци (продолжува)

г. Останати оперативни приходи (продолжува)

Добивката од вредносно усогласување на вложувања во недвижности во износ од 12.350 илјади денари се однесува на повторна процена на вложувањата во недвижности (види забелешка 7) со состојба на 31 декември 2019 година, која се признава директно во билансот на успех на друштвото.

Вишокот на производи во износ од 12.072 илјади денари се состои од 6.899 илјади денари поврзани со недовршеното и довршеното производство, како и вишок на туф, гипс, јаглен, лигнит и фе додаток и тоа констатирано и утврдено за време на спроведувањето на годишниот попис со состојба 31 декември 2019 година и 5.173 илјади денари кои се констатирани во текот на редовните активности на Друштвото.

д. Останати оперативни трошоци

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Надоместок за подржување на продажбата	65.558	63.806
Набавна вредност на продадени материјали и суровини	23.453	31.691
Трошоци за реструктурирање	16.403	9.778
Трошоци на времено вработени во подружниците на матичната компанија	14.620	-
Кало, растур, крш, расипување и кусок на стоки	12.006	12.452
Расход на застарени залихи по попис	4.701	3.152
Трошоци поврзани со тргување на електрична енергија	118	-
Набавна вредност на продадени палети во транзит	102	5.591
Останати трошоци	13.597	11.523
	150.558	137.993

Надоместокот за подржување на продажбата во износ од 65.558 илјади денари се однесува на надоместок на Цемент Плус за посредување во продажните зделки на Косовскиот пазар и изнаогање на купувачи на истиот.

Набавната вредност на продадени материјали и суровини во износ од 23.296 илјади денари се однесува на продадени цигли, кугли, итн на поврзани страни и 157 илјади денари продадени на трети лица. Приходот е признаен во останати оперативни приходи (види Забелешка 3 г).

Трошокот за реструктурирање во износ од 16.403 илјади денари е поврзано со спогодбено заминување на вработените во пензија.

Трошоци на времено вработени во подружниците на матичната компанија во износ од 14.620 илјади денари се однесува на трошоците на времено вработени во подружниците на матичната компанија и тоа: плати, патувања и останато.

Кало, растур, крш, расипување и кусок на стоки во износ од 12.006 илјади денари се состои од 7.583 илјади денари нормиран износ на варовник, петрол кокс, пепел, вреќи и бел цемент и 2.554 илјади денари кусок на плочи плус 1.869 илјади денари потрошни материјали констатирани за време на редовно спроведениот попис со 31 декември 2019 година.

3. Приходи и трошоци (продолжува)

г. Трошоци за маркетинг и продажба

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Реклама, пропаганда и репрезентација	5.057	5.635
Амортизација	2.288	2.376
Исправка на вредност на сомнителни и спорни побарувања	1.513	1.500
Останати трошоци	32.111	28.361
	40.969	37.872

Останати трошоци содржат плата и други надоместоци, режиски трошоци, компјутерски услуги, актуарски загуби и резервации итн.

е. Административни трошоци

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Надомест за менаџмент поддршка и др.надоместоци	88.277	78.090
Реклама, пропаганда и репрезентација	26.559	14.377
Амортизација	7.438	5.811
Останати трошоци	72.026	71.343
	194.300	169.621

Надомест за менаџмент поддршка и др.надоместоци се состои од 84.688 илјади денари за обезбедени услуги за менаџмент поддршка и 3.589 илјади денари за ревизија и правни трошоци. Поконкретно, услугите за менаџмент поддршка се однесуваат на инженерски и технолошки услуги, набавки, финансиски услуги, информатичка технологија, правни услуги, човечки ресурси, корпоративна и општествена одговорност, корпоративни комуникациски услуги итн.

Останати трошоци содржат плата и други надоместоци, режиски трошоци, компјутерски услуги, одржување на возила, актуарски загуби и резервации итн.

ж. Нето приходи од финансирање

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Приходи од камата	10.098	5.698
Банкарски услуги	(1.247)	(1.024)
Трошоци за камати	(175)	(17)
Позитивни/(негативни) курсни разлики, нето	(3.141)	3.236
	5.535	7.893

Белешки кон поединечните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2019

4. Данок на добивка

Данокот на добивка се состои од:

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Тековен данок	120.276	92.373
	<u>120.276</u>	<u>92.373</u>

Заклучно со 31 декември 2018, пресметката на данокот на добивка на непризнати расходи е како што следува:

	2018 МКД'000
Добивка пред оданочување	<u>1.140.923</u>
Данок според законска даночна стапка од 10%	114.092
<i>Данок на непризнати расходи:</i>	4.602
Останати надоместоци на вработените	2.454
Трошоци кои не се поврзани со главната дејност на друштвото	197
Трошоци за репрезентација	784
Пенали, затезни камати и данок по задршка	11
Трошоци за спонзорства и донаци	260
Трошоци за стипендии	303
Останато	593
<i>Намалено за:</i>	
Реинвестирана добивка	<u>(26.321)</u>
	<u>92.373</u>
Ефективна даночна стапка	8%

Заклучно со 31 декември 2019, пресметката на данокот на добивка на непризнати расходи е како што следува:

	2019 МКД'000
Добивка пред оданочување	<u>1.394.347</u>
Данок според законска даночна стапка од 10%	139.435
<i>Данок на непризнати расходи:</i>	7.204
Останати надоместоци на вработените	3.342
Донации во спортски активности	1.018
Трошоци за репрезентација	900
Трошоци за стипендии	496
Трошоци за спонзорства и донаци	356
Отписи и исправка на вредност на сомнителни и спорни побарувања	247
Трошоци кои не се поврзани со главната дејност на друштвото	272
Пенали, затезни камати и данок по задршка	5
Останато	568
<i>Намалено за:</i>	
Реинвестирана добивка	(16.182)
Донации во спортски активности	(10.181)
	<u>120.276</u>
Ефективна даночна стапка	8,6%

4. Данок на добивка (продолжува)

Периодите кои остануваат отворени за контрола од страна на даночните органи во однос на даночните обврски е 5 до 10 години, почнувајќи од датумот на поднесениот даночен извештај. Системот на оданочување е во процес на континуирана контрола и дополнување. Сепак, сеуште постои различно толкување на фискалното законодавство. Даночните власти може да имаат различни пристапи кон одредени прашања во различни околности и да проценат дополнителни даночни обврски заедно со дополнителни камати и казни. Друштвото не очекува последици кои можат да резултираат со потенцијална материјална одговорност во овој поглед.

Раководството на Друштвото смета дека даночните обврски прикажани во овие финансиски извештаи се веродостојни. Иако, Студијата за трансферни цени за 2019 година сè уште не е завршена, раководството на Друштвото проценува дека нема да има материјално влијание врз резултатот земајќи ја предвид студијата за трансферни цени за 2018 година и со оглед дека во 2019 година имало некои нови трансакции.

Законот за данок на добивка е изменет и влегува во сила почнувајќи од 1 јануари 2019 година, и важи за фискалната 2019 година. Главно, промените се однесуваат на проширување на опсегот на категоријата на непризнаени расходи, понатаму, промени во даночниот третман на амортизацијата и промените во одредбите на трансферните цени. Осврнувајќи се на трошоците кои не се признаваат за даночни цели, деловните бонуси (плаќањата) над максималната основа за пресметување и плаќање на придонесите ќе се третираат како непризнаени расходи. Трошокот за амортизација ќе се третира како даночен одбиток, доколку трошокот се пресметува во рамките на пропишаните стапки на амортизација и правила. Овие стапки и правила се дефинирани во Упатството за амортизација што беше донесено на крајот на 2019 година со примена од 1 јануари 2019 година. Пресметаниот трошок за амортизација над дозволената сума на данокот се третира како непризнат расход во Годишната пријава за данок на добивка. Покрај тоа, на крајот на 2019 година беше изменет и дополнет законот за данок на добивка, дозволувајќи им на друштвата да користат даночен кредит во идните периоди до износот на амортизацијата третиран како недостапен износ во претходните даночни периоди. За делот на промените во однос на трансферните цени, Друштвото има обврска да известува за трансферните цени за 2019 година најдоцна до 30 септември 2020 година.

5. Заработувачка по акција

Основната заработувачка по акција е пресметана добивката која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво поделена со вкупниот број на акции.

	2019 MKD'000	2018 MKD'000
Добивката која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво:		
Тековни активности	1.274.071	1.048.550
Основна заработувачка (добивка) која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.274.071	1.048.550
Вкупна сеопфатна добивката која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво:		
Тековни активности	1.284.676	1.058.394
Вкупна сеопфатна заработувачка (добивка) која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.284.676	1.058.394
Вкупен број на акции на имателите на матичното друштво	563.784	563.784

Белешки кон поединечните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2019

6. Недвижности, постројки и опрема

31 декември 2019 година	<i>Згради и земјиште МКД'000</i>	<i>Опрема МКД'000</i>	<i>Инвестиции во тек МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност				
На 1 јануари 2019 година	3.543.174	4.640.393	313.495	8.497.062
Набавки	18.972	-	189.396	208.368
Трансфер од инвестиции во тек	49.373	220.640	(270.013)	-
Трансфер од вложувања во недвижности	1.063	-	-	1.063
Трансфер во вложувања во недвижности	(790)	-	-	(790)
Вложувања во туѓ имот	319	-	-	319
Оттуѓување и отпис	(1.338)	(64.201)	-	(65.539)
На 31 декември 2019 година	3.610.773	4.796.832	232.878	8.640.483
Амортизација				
На 1 јануари 2019 година	2.198.859	3.886.550	-	6.085.409
Трошок за годината	30.066	128.723	-	158.789
Трансфер од вложувања во недвижности	78	-	-	78
Трансфер во вложувања во недвижности	(790)	-	-	(790)
Оттуѓување и отпис	(1.338)	(63.687)	-	(65.025)
На 31 декември 2019 година	2.226.875	3.951.586	-	6.178.461
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2019 година	1.383.898	845.246	232.878	2.462.022
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2019 година	1.344.315	753.843	313.495	2.411.653
31 декември 2018 година				
Набавна вредност				
На 1 јануари 2018 година	3.439.032	4.538.816	286.995	8.264.843
Набавки	8.713	-	265.305	274.018
Трансфер од инвестиции во тек	93.109	145.683	(238.792)	-
Трансфер во вложувања во недвижности	(790)	-	-	(790)
Вложувања во туѓ имот	3.359	-	-	3.359
Оттуѓување и отпис	(249)	(44.106)	(13)	(44.368)
На 31 декември 2018 година	3.543.174	4.640.393	313.495	8.497.062
Амортизација				
На 1 јануари 2018 година	2.171.561	3.803.343	-	5.974.904
Трошок за годината	28.088	127.295	-	155.383
Трансфер во вложувања во недвижности	(790)	-	-	(790)
Оттуѓување и отпис	-	(44.088)	-	(44.088)
На 31 декември 2018 година	2.198.859	3.886.550	-	6.085.409
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2018 година	1.344.315	753.843	313.495	2.411.653
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2018 година	1.267.471	735.473	286.995	2.289.939

Белешки кон поединечните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2019

7. Вложувања во недвижности

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
На 01 јануари	187.396	168.498
Добивка/ (Загуба) од корекција на објективната вредност, нето	11.411	9.054
Ревалоризациони резерви од преоценка на објективната вредност	10.605	9.844
Де-признавање на ревалоризационите резерви од од преоценка на објективната вредност	(984)	-
На крајот на периодот/годината	208.428	187.396

Вложувањата во недвижности се водат по објективна вредност, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности главно се состои од земјиште, производни објекти (усјепор и палети) и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Друштвото.

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Приходи од закуп кои произлегуваат од вложувањата во недвижности	15.226	15.316
Добивки кои произлегуваат од вложувања во недвижности по објективна вредност	15.226	15.316

Во текот на 2019 година, Друштвото ја промени намената на одредени имоти, односно делови од зграда, од имот користен од страна на Друштвото во вложувања во недвижности. Пред рекласификацијата, во Извештаите за финансиската состојба на Друштвото, средствата беа евидентирани по нивната набавна вредност намалена за акумулираната амортизација.

На 31 декември 2019 година Друштвото изврши повторна проценка на своите вложувања во недвижности преку проценката извршена од независен проценител, Грант Торнтон Консалтинг Доо Скопје, кој има призната и релевантна професионална квалификација и има скорешно искуство во локацијата и категоријата на вложувањата во недвижности кои се предмет на проценка. Проценката на вложувањата во недвижности е извршена во согласност со Меѓународните Стандарди за Процена.

7. Вложувања во недвижности (продолжува)

Методологијата применета и клучните влезни податоци во проценката на вложувањата во недвижности е како што следува:

Недвижности	Методологија	Влезни податоци	Рангови
Објекти	Приходен метод	Стапка на неискористеност	5%
		Оперативни трошоци	5%
		Целокупна директна стапка на капитализација	10,02%
Градежно земјиште	Пазарен пристап - метод на споредливи продажби	Понудени цени на споредливи земјишни парцели во регионот на општина Кисела Вода- Скопје и останати слични локации	40 до 70 еуро/м2

Значајните зголемувања (намалувања) во предвидените оперативни трошоци ќе предизвика значајна пониска односно повисока објективна вредност на недвижностите. Исто така, значајните зголемувања (намалувања) на стапката на капитализација во изолација ќе резултира во значајна пониска односно повисока објективна вредност на недвижностите.

Како резултат на проценката на 31 декември 2019 година, сметководствената вредност на вложувањата во недвижности на Друштвото е приспособена/зголемена во износ од 21.032 илјади денари. Дел од добивката во износ од 10.605 илјади денари, резултат на повторното мерење на објективната вредност во моментот кога дојде до промена на намената на средствата во текот на 2019 година од имот користен од страна на сопственикот во вложувања во недвижности е признаена во Останатата сеопфатна добивка и ќе биде прикажана во ревалоризационите резерви (види: Извештај за промени во главнината). Понатаму, се направи де-признавање на добивката во износ од 984 илјади денари настаната во 2019 година и истата е признаена во недвижности, постројки и опрема и во добивката и загубата на Друштвото за годината која завршува на 31 декември 2019 година (Види белешка 3г и белешка 6).

Останатата добивка во износ од 11.411 илјади денари беше признаена во добивката и загубата на Друштвото за годината која завршува на 31 декември 2019 година (види Белешка 3г и 3д).

Мерењето на објективната вредност беше извршено со употреба на техники на проценка за кои најниското ниво на влезни податоци кои што се значајни за вреднувањето се необзервативни (ниво 3).

Во текот на 2019 година нема трансфери помеѓу средствата измерени со различни техники на вреднување.

8. Истражување за и вреднување на минерални ресурси

	<i>Истражување за и вреднување на минерални ресурси МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност		
На 1 јануари 2019 година	17.796	17.796
Зголемување	49	49
На 31 декември 2019	17.845	17.845
Амортизација		
На 1 јануари 2019 година	13.613	13.613
Промени во текот на годината	-	-
На 31 декември 2019	13.613	13.613
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2019 година	4.232	4.232
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2019 година	4.183	4.183

	<i>Истражување за и вреднување на минерални ресурси МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност		
На 1 јануари 2018 година	17.796	17.796
Зголемување	-	-
На 31 декември 2018	17.796	17.796
Амортизација		
На 1 јануари 2018 година	13.613	13.613
Промени во текот на годината	-	-
На 31 декември 2018	13.613	13.613
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2018 година	4.183	4.183
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2018 година	4.183	4.183

Белешки кон поединечните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2019

9. Залихи

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Резервни делови	269.064	268.755
Потрошни материјали	196.603	161.685
Суровини и гориво	143.917	180.620
Готови производи	50.741	44.865
Производство во тек	25.019	43.126
Вреќи, фолии и палети	20.387	12.081
Трговски стоки за препродажба	154	777
Дадени аванси за набавка на залихи	3.775	552
	709.660	712.461

10. Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Побарувања од купувачи	231.785	446.594
Однапред платени трошоци	55.430	18.321
Останати побарувања	28.586	31.953
	315.801	496.868

Останати побарувања се однесуваат на побарувања за земјиште и основни средства дадени под закуп, побарувања од рефактурирани трошоци за струја, природен гас и вода, однапред платено осигурување, пресметани приходи за камата од орочени депозити, побарувања за отуѓени основни средства итн.

Побарувања од купувачите се без каматни и вообичаено со валута на плаќање од 0 - 75 дена.

Со состојба на 31 декември, старосната анализа на побарувањата е како што следува:

	Вкупно	Ниту доспеани ниту обезвреднети	Доспено но неотпишано				
			< 30 дена	30-60 дена	60-90 дена	90-120 дена	>120 дена
2019	231.785	128.904	47.706	15.146	9.686	3.413	26.930
2018	446.594	166.597	101.100	58.838	48.114	39.589	32.356

11. Пари и парични средства

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Депозити во банки	1.545.813	822.875
Парични средства во банка	56.604	107.683
Парични средства во благајна	-	6
	<u>1.602.417</u>	<u>930.564</u>

Депозити во банки се орочени депозити. сите во Охридска банка АД Скопје со рок на достасување до 3 месеци. Ефективните каматни стапки на овие краткорочни депозити во банки се договараат од случај до случај.

12. Акционерски капитал

Одобрен, издаден и целосно уплатен акционерски капитал е:

	<i>Број на акции:</i>	
		МКД '000
Титан Цемент Нетхерландс Б.В. - обични акции по 3.100 МКД за една акција	534.667	94,84%
Други акционери - обични акции по 3.100 МКД за една акција	29.117	5,16%
	<u>563.784</u>	<u>100%</u>
		<i>МКД'000</i>
<i>Акционерски капитал според судска регистрација</i>		<u>1.747.730</u>
На 31 декември 2019 година и 31 декември 2018 година		<u>1.747.730</u>

Платени и предложени дивиденди

	МКД'000
<i>Објавени и платени во текот на годината што завршува на 31 декември 2018 година</i>	
Конечна дивиденда за 2017 година:	
МКД 1.527,00 за една акција	
Објавена	860.898
Платена	<u>860.287</u>
<i>Објавени и платени во текот на годината што завршува на 31 декември 2019 година</i>	
Конечна дивиденда за 2018 година:	
МКД 1.513,00 за една акција	
Објавена	853.005
Платена	<u>853.427</u>

Објавените и платени дивиденди за годината што завршува на 31 декември 2018 година и 2019 година целосно се однесуваат на дивиденди во пари на обичните акции.

13. Останати резерви

	<i>Ревалоризациони резерви на средствата</i> МКД'000	<i>Законски резерви</i> МКД'000	<i>Ревалоризациони резерви на вложувања во недвижности</i> МКД'000	<i>Вкупно</i> МКД'000
На 1 јануари 2018 година	268.551	174.772	94.825	538.148
Останата сеопфатна добивка	-	-	9.844	9.844
На 31 декември 2018 година	268.551	174.772	104.669	547.992
Останата сеопфатна добивка	-	-	9.621	9.621
На 31 декември 2019 година	268.551	174.772	114.290	557.613

Ревалоризациони резерви на вложувања во недвижности

Во текот на 2019 година, Друштвото ја промени намената на одредени имоти, односно делови од зграда, од имот користен од страна на друштвото во вложувања во недвижности. Пред рекласификацијата, во Извештаите за финансиската состојба на Друштвото, истите беа евидентирани по нивната набавна вредност намалена за акумулираната амортизација за делот од зградата.

Како резултат на проценката на 31 декември 2019 година, сметководствената вредност на вложувањата во недвижности на Друштвото е прилагодена/зголемена во износ од 10.605 илјади денари, како резултат на повторното мерење на објективната вредност во моментот кога дојде до промена на намената на средствата во текот на 2019 година од имот користен од страна на сопственикот во вложувања во недвижности. е признаена во Останатата сеопфатна добивка и тоа прикажана во ревалоризационите резерви во линија. Останати резерви и намалена во износ од 984 илјади денари како резултат на повторното мерење на објективната вредност во моментот кога дојде до промена на намената на средствата од имот користен од страна на сопственикот во вложувања во недвижности.

Законски резерви

Според Законот за Трговски Друштва, Друштвото е обврзано да има задолжителни законски резерви издвоени преку резервирања од нето добивката. Годишното издвојување за законски резерви треба да изнесува минимум 5% од добивката. освен доколку Друштвото има веќе издвоено резерви кои изнесуваат една десетина (1/10) од основниот акционерски капитал. Друштвото има достигнато потребното минимално ниво на законски резерви во претходните години и според тоа нема издвојувања за законски резерви во 2019 година.

Белешки кон поединечните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2019

14. Долгорочни резервации за отпремнини

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Отпремнини	10.625	11.206
Јубилејни годишни награди	11.334	14.508
Стипендии	21.305	21.645
Дополнителни користи при пензионирање	6.990	5.525
	50.254	52.884
<i>Анализирани како:</i>		
Нетековен дел	45.979	46.177
Тековен дел	4.275	6.707
	50.254	52.884

Движењата во текот на годината се како што следува:

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
На 01 јануари	52.884	59.409
Трошок за тековни услуги	4.136	4.043
Трошок за камата	1.863	2.253
Актуарска добивка или загуба, нето (признаена)	(1.123)	(6.632)
	57.760	59.073
Исплатено во текот на годината	(7.506)	(6.189)
На 31 декември	50.254	52.884

Износите признаени во билансот на успех се како што следува:

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Трошок за тековни услуги	4.136	4.043
Трошок за камата	1.863	2.253
Актуарска добивка или загуба (признаена)	(1.123)	(6.632)
	4.876	(336)

Квантитативната анализа на осетливоста при промена на дисконтната стапка и стапката на пораст на плати заклучно со 31 декември 2019 и 2018 година, е како што следува:

14. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

2019

Претпоставки	Дисконтна стапка		Пораст на плати	
	1%	1%	1%	1%
	пораст	намалување	пораст	намалување
Ниво на осетливост	Во %	Во %	Во %	Во %
<i>Отпремнини</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(7,2)	8,5	9,9	(8,6)
<i>Јубилејни награди</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(5,6)	6,5	7,0	(6,2)

2018

Претпоставки	Дисконтна стапка		Пораст на плати	
	1%	1%	1%	1%
	пораст	намалување	пораст	намалување
Ниво на осетливост	Во %	Во %	Во %	Во %
<i>Отпремнини</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(6,5)	7,5	9,0	(7,9)
<i>Јубилејни награди</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(4,3)	5,0	5,6	(5,0)

Следниве исплати се очекувани користи кои треба да се реализираат во идните години:

	2019	2018
	МКД'000	МКД'000
Година 1	4.362	6.707
Година 2	5.101	6.589
Година 3	5.211	5.370
Година 4	5.761	6.006
Година 5	4.877	4.663
Години 6-10	19.748	20.081
Над 10 години	78.176	78.686

14. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

Основните актуарски претпоставки кои беа користени во 2019 година се како што следи:

- а) За проценување на смртноста кај вработените до датумот на нивно пензионирање користена е популациската Таблица на смртност на Република Хрватска 2010 - 2012. Иако Државниот завод на статистика на Република Македонија на редовна основа објавува официјални таблици на смртност за Република Македонија, истите не се соодветни за правење актуарски проценки поради следните причини:
- Нема спроведено попис во Македонија од 2002 година. така што е под знак прашалник методологијата за формирање на табели за население за периодот 2006 - 2008 година;
 - Согласно актуарската струка и пракса, таблици на смртност се конструираат доколку во периодот за кој се конструирани имало попис на населението. Оттука имајќи предвид дека последниот попис на населението во Република Македонија се случил во 2002 година, овие таблици на смртност не се погодни за користење при правење актуарски проценки;
- Од анализата на податоците за сите вработени во Друштвото почнувајќи од 1953 година податоците ги класифицирав на податоци за прекин на работниот однос за лицата кои се вработиле во и после 1992 година и вработени кои се вработиле пред 1992 година. Причината за истото е различната динамика на прекинување на работниот однос во двете категории. Имено, видно од податоците, вработените кои се вработени во Друштвото пред 1992 година го прекинуваат работниот однос неколку години пред пензионирањето (после повеќе од 12 години работен стаж во Компанијата) и со тоа не добиваат надомест за отпремнина после пензионирање што не е случај со вработените после 1992 кои го прекинуваат работниот однос во периодот до остварување 12 години работен стаж. Категоријата на вработени пред 1992 година е моделирана до нејзиниот истек имајќи предвид дека од сите вработени кои биле активни во периодот 31.12.2013-2018, во просек 7% - 12% го прекинуваат работниот однос годишно. За категоријата на вработени во или после 1992, анализата на податоците покажува зависност меѓу стапката на прекин на работниот однос и работниот стаж на вработените во Друштвото;
- б) Пензионирањето на вработените и во иднина ќе се одвива согласно постојната законска регулатива (64 за мажи и 62 за жени);
- в) Поради недостаток на јавно достапни информации од релевантни институции. за стапката на заминување на вработените во предвремена пензија, моделот е креиран на начин да Друштвото исплаќа отпремнини при пензионирање само доколку вработениот замине во редовна пензија, односно користена е претпоставка дека стапката на инвалидност за сите вработени е нула. Од актуарската пракса, стапките кои се користат за проценка на интензитетот на појава на инвалидитет како последица од незгода се доволно ниски (помали од 0,01%) за да не предизвикаат значително отстапување на резултатите во однос на тоа кога таквата информација би била вклучена во моделот.
- г) За целите на моделите за: отпремнини при пензионирање, јубилејни награди и дополнителни користи при пензионирање, за сите вработени лица во Друштвото користена е стапка на данок на личен доход од 10% на бруто износите кои ќе бидат исплатени. За стипендиите на децата на вработените користена е стапка на данок на личен доход од 0%.
- д) Во основно и во средно образование ќе се запишат сите деца на вработените кои ќе починат, а кои ги исполнуваат старосните ограничувања. На додипломски студии ќе се запишат 86% од децата на вработените (вклучително и вработените кои ќе починат), а кои ги исполнуваат старосните ограничувања. На постдипломски студии ќе се запишат 14% од децата кои ги исполнуваат старосните ограничувања за во иднина да можат да се запишат на постдипломски студии. За целите на моделите, се користи претпоставка дека идните месечни рати за сите видови стипендии ќе бидат 10.738 денари.

14. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

Користените финансиски претпоставки се како што следи:

Номинален годишен пораст на просечна републичка нето плата: 2,5%. Пресметката се заснова на просечното годишно зголемување на месечните плати во периодот 2009 - 2019 година и исто така од ефектот на зголемувањето на минималната плата за која се очекува да оствари поголем пораст. Основата за 2019 година на која се применува годишниот пораст се пресметува како просек на нето-месечните плати исплатени по вработен во 2019 година.

Дисконтна стапка: 3,4%. Дисконтната стапка е изведена од приносите на државните обврзници издадени во Република Северна Македонија во 2019 година и класифицирани според рочноста. Просечната рачност на доспевање на вкупните обврските на Друштвото за сите видови користи е 18 години, така што дисконтната стапка што се користи во моделот се пресметува за оваа рачност од претходно добиената крива на дисконтната стапка.

15. Обврски спрема добавувачи и останати обврски

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Обврски спрема добавувачи	476.099	415.238
Добавувачи за основни средства	45.290	65.762
Примени аванси од купувачи	77.618	32.115
Останати тековни обврски	37.802	31.511
	636.809	544.626

16. Превземени и потенцијални обврски

Потенцијални обврски

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
Банкарски гаранции	50.309	33.481
	50.309	33.481

Заклучно со 31 декември 2019 година. Друштвото има обезбедено банкарски гаранции од:

- Халк Банка во корист на Макпетрол АД Скопје во износ од 12.000 илјади денари за набавка на природен гас со важност до 31 јануари 2021, во корист на Царинска Управа во износ од 15.000 илјади со важност до 1 ноември 2020 година, во корист на ОКТА АД Скопје во износ од 4.000 илјади денари за набавка на нафта со важност до 31 јануари 2020 година, во корист на МЕПСО АД Македонија во износ од 2.664 илјади денари за пренос на електрична енергија со важност до 31 јануари 2020 година и во корист на АД Електрани С. Македонија во износ од 8.650 илјади денари за пренос на електрична енергија со важност до 12 март 2020 година. Исто така, Халк Банка има издадено две тендерски гаранции во износ од 1.845 илјади денари и 6.150 илјади денари, двете важечки до 17 април 2020 година.

16. Превземени и потенцијални обврски (продолжува)

Превземени обврски

Оперативен наем - друштвото како закупец

Друштвото зема под наем возила со склучување на договори за оперативен наем. Истите имаат различни услови и клаузули. Трошокот се признава во добивката или загубата во текот на периодот.

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
До 1 година	5.741	6.333
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	8.763	11.031
	14.504	17.364

Оперативен наем - друштвото како закупец (продолжува)

Во 2018 година. Друштвото регистрирање два терминали (Охрид и Струмица) со склучување на договори за оперативен наем. Во 2017 година беа (Охрид и Битола). Терминалот во Битола беше откажен во јануари 2018 година. Истите имаат различни услови и клаузули.

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
До 1 година	849	849
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	320	1.089
	1.169	1.938

Друштвото зема под наем Хоризонтален млин од МИЛЈКО со склучување на договори за оперативен наем.

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
До 1 година	16.115	16.110
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	-	16.110
	16.115	32.220

Потенцијални Набавки

Заклучно со 31 декември 2019 година, Друштвото склучи договори за набавка на електрична енергија во износ од 81.861 илјади денари за првиот квартал на 2020 година.

Законски постапки

Од време на време и во нормалниот тек на работењето, против Друштвото можат да бидат поднесени тужби. Врз основа на сопствени проценки, како и на интерни и надворешни консултантски совети, раководството на Друштвото е на мислење дека никаква материјална штета нема да произлезе од тие спорови и следствено на истото нема потреба од обелоденување на резервации по тој основ во финансиските извештаи на Друштвото.

17. Трансакции со поврзани страни

Titan Cement Netherlands B.V. поседува 94,84% од акционерскиот капитал на Друштвото.

Следните трансакции се извршени со поврзаните страни:

а) Продажби на добра и услуги

	2019 MKD'000	2018 MKD'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - услуги	8.743	-
<i>Подружница:</i>		
Trojan Cem EOOD Sofija - цемент	10.426	4.878
Trojan Cem EOOD Sofija - превоз	5.455	3.512
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd – цемент, песок и бел цемент	384.316	279.306
Cement Plus Ltd - превоз	48.200	43.952
Cement Plus Ltd - материјали	56	112
SHARRCEM SH.P.K - петрол кокс	302.926	370.904
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	97.803	113.950
SHARRCEM SH.P.K - превоз	14.876	12.138
SHARRCEM SH.P.K - опеки	-	9.258
SHARRCEM SH.P.K - материјали и услуги	24.238	22.859
SHARRCEM SH.P.K- варовник и цемент	-	4.461
SHARRCEM SH.P.K- шармал и песок	51.308	-
Titan Cementara Kosjeric - клинкер	2.610	16.249
Titan Cementara Kosjeric - превоз	-	2.598
Antea Cement SHA - услуги	6.596	-
МИЛЈКО - ПЦМ Доел Скопје - рента	2.530	2.530
МИЛЈКО - ПЦМ Доел Скопје - останато	-	598
	960.083	887.305

Останати трансакции

	2019 MKD'000	2018 MKD'000
SHARRCEM SH.P.K - краткорочен заем (главница)	184.605	123.116
SHARRCEM SH.P.K - камата	1.602	1.175
	186.207	124.291

17. Трансакции со поврзани страни (продолжува)

Салдата кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

Побарувања од поврзаните страни

	2019 MKD'000	2018 MKD'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company. - услуги	4.010	-
<i>Подружница:</i>		
Trojan Cem EOOD SOFIJA - цемент	2.776	916
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd – цемент, песок и бел цемент	-	10.594
SHARRCEM SH.P.K - петрол кокс	13.788	88.816
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	6.292	122.289
SHARRCEM SH.P.K - варовник и цемент	4.312	2.068
SHARRCEM SH.P.K - останато	1.695	19.586
Titan Cementara Kosjeric - клинкер	2.610	-
Antea Cement SHA - услуги	6.591	-
МИЛЈКО - ПЦМ Дооел Скопје - наем	-	705
	42.074	244.974

б) Набавка на добра и услуги

	2019 MKD'000	2018 MKD'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - бел цемент и петрол кокс	83.049	103.635
Titan Cement Company - надомест за менаџмент подршка	84.688	75.052
Titan Cement Company – силоси	-	2.583
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd – провизија за подршка на продажбата	65.558	63.806
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	-	2.555
SHARRCEM SH.P.K - останато	5.800	4.359
МИЛЈКО ПЦМ Дооел Скопје - услуга	16.115	16.115
Antea Cement SHA - клинкер	-	1.602
Titan Zlatna Panega - бетонска база	-	9.224
Titan Zlatna Panega - клинкер	-	7.647
Titan Zlatna Panega - сив цемент (трговска стока)	-	9.048
	255.210	295.626

17. Трансакции со поврзани страни (продолжува)

Салда кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

Обврски спрема поврзаните страни

	2019 MKD'000	2018 MKD'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - надомест за менаџмент поддршка	10.932	11.850
Titan Cement Company - капитални инвестиции	3.380	17.168
Titan Cement Company - бел цемент, петрол кокс и услуги	34.594	13.244
Titan Cement Company - силоси	-	750
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd. - провизија за поддршка на продажбата	16.168	19.930
Cement Plus Ltd. - претплата	32.955	-
МИЛЈКО ПЦМ Дооел Скопје - услуга	10.970	7.774
Titan Zlatna Panega - клинкер	-	1.904
SHARR CEM SH.P.K - останато	357	757
	<u>109.356</u>	<u>73.377</u>

Друштвото остваруваат трансакции со горенаведените поврзани страни според заеднични договорени услови.

Надоместоци на клучното раководство

	2019 MKD'000	2018 MKD'000
Плата и други лични примања	91.386	82.426
	<u>91.386</u>	<u>82.426</u>

Надоместоци на клучното раководство во износ од 91.386 илјади денари се однесува на плати и други лични примања на менаџерите и на останатите членови на клучниот персонал на Друштвото за 2019 година .

18. Трошоци според природа

	2019 MKD'000	2018 MKD'000
Суровини и материјали	1.031.564	1.093.327
Набавна вредност на продадени стоки и услуги	543.499	565.383
Режиски трошоци	419.520	388.516
Трошоци за вработени	276.433	292.835
Останати материјални трошоци и услуги	313.520	254.074
Амортизаицја	158.788	155.383
Трошоци за дистрибуција	154.128	127.130
Надомест за менаџмент поддршка и други услуги	84.688	75.052
Одржување	70.421	63.398
Движење на залихи.нето	16.017	(10.816)
Реклама, пропаганда и трошоци за општествена одговорност	31.616	20.012
Патни трошоци	14.222	16.812
Компјутерски услуги, трошоци и телефонија	13.274	7.833
Надоместоци кон трети страни	3.589	3.038
Останати трошоци	59.093	49.143
Вкупно трошоци на продадени производи, трошоци на продажба и маркетинг и административни трошоци	<u>3.190.372</u>	<u>3.101.120</u>

19. Управување со финансискиот ризик

Основните финансиски обврски на Друштвото ги сочинуваат обврски спрема добавувачите и останати обврски. Друштвото располага со разновидни финансиски средства како што се: побарувања од купувачите, пари и парични средства и краткорочни заеми и депозити кои произлегуваат директно од работењето на Друштвото.

Друштвото во своето работење се изложени на повеќе финансиски ризици. Главните ризици се: ризик на ликвидност, девизен ризик и кредитен ризик. Управувањето со секој од овие ризици се одвива во согласност со политиките одобрени од Одборот на директори кој воедно е и одговорен за ревидирање на истите.

а) Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик од флукуација на пазарната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти како резултат на промена на пазарните цени и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици. Најголемиот дел од приходите на Друштвото се остварени од домашен пазар во македонски денари, а преостанатиот дел на странски пазар во ЕУР.

Најголемиот дел од трошоците на Друштвото се остварени од набавки на домашниот и странскиот пазар.

Раководството верува дека ги презема сите неопходни мерки за поддршка на одржливост и раст на бизнисот на компанијата во сегашните околности. Сепак, идните флукуации на пазарот не може да се предвидат со точност и прецизност.

19. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

б) Каматен ризик

Приходите и оперативните парични текови на Друштвото се во голема мера независни од промената на пазарните каматни стапки.

Промена на каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Промените на пазарните каматни стапки влијаат на приходите од камати на орочени депозити во банки. На 31 декември 2019 година, Друштвото има орочени депозити во банките во износ од 1.545.813 илјади денари (2018: 822.875 илјади денари). Поради тоа, 1% пораст на каматната стапка на пазарот би предизвикало (*ceteris paribus*) каматата да се зголеми со приближно 15.458 илјади денари на годишно ниво (2018: 8.228 илјади денари на годишно ниво), додека слично намалување би предизвикало исто намалување на каматата.

в) Девизен ризик

Изложеноста на Друштвото на девизен ризик е минимална со оглед на факот дека најголемиот дел од договорите поврзани со меѓународните трансакции (продажбите и набавките) се номинирани во ЕУРО, чијшто курс беше стабилен во текот на целата 2019 година. Исто така, договорите за продажба на домашниот пазар се номинирани во ЕУРО.

За потребите на анализа на чувствителност од девизниот ризик. Раководството користи претпоставка од 1% зголемување на девизниот курс на ЕУР, што се смета за разумно со оглед на стабилната домашна валута во однос на ЕУР во текот на изминатите години. На 31 декември 2019 година, доколку ЕУР би било 1% (2018: 1%) послабо или посилено во споредба со МКД, добивката после оданочување во нето билансот би била 9.231 илјади денари (2018: 6.513 илјади денари) повисока или пониска, соодветно.

Во Извештајот за финансиска состојба, салдата се како што следува:

2019	Вкупно	Домашни	Странски МКД противвредност
Средства			
Пари и парични средства	1.602.417	510.530	1.091.887
Побарувања од купувачи и останати тековни финансиски побарувања	260.372	204.331	56.041
Вкупно средства	1.862.789	714.861	1.147.928
Обврски			
Обврски спрема добавувачи	476.099	263.863	212.236
Останати тековни обврски	83.092	71.519	11.573
Вкупно обврски	559.191	335.382	223.809
Нето изложеност	1.303.598	379.479	924.119

19. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

в) Девизен ризик (продолжува)

2018	Вкупно	Домашни	Странски МКД противвредност
Средства			
Пари и парични средства	930.564	352.383	578.181
Побарувања од купувачи и останати тековни финансиски побарувања	478.547	232.154	246.393
Вкупно средства	1.409.111	584.537	824.574
Обврски			
Обврски спрема добавувачи	415.238	273.173	142.065
Останати тековни обврски	97.273	73.269	24.004
Вкупно обврски	512.511	346.442	166.069
Нето изложеност	896.600	238.095	658.505

Авансите се исклучени од табелите погоре, бидејќи не се финансиски средства и обврски.

г) Ризик на ликвидност

Управувањето со ризикот на ликвидност подразбира располагање со доволни количества на готовина, како и можност за финансирање преку користење на договорни кредитни аранжмани.

Табелата подолу дава приказ на роковите на плаќање на финансиските обврски на Друштвото со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година засновани на договорените недисконтирани плаќања:

На 31 декември 2019 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	366.743	-	-	-	366.743
Останати обврски	-	83.092	-	-	-	83.092
Обрски кон поврзани субјекти	-	109.356	-	-	-	109.356

19. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

На 31 декември 2018 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	341.861	-	-	-	341.861
Останати обврски	-	97.273	-	-	-	97.273
Обрски кон поврзани субјекти	-	73.377	-	-	-	73.377

д) Кредитен ризик

Друштвото немаат значајна концентрација на кредитен ризик. Друштвото има воспоставено таква политика која што предвидува продажба на своите производи на клиенти со соодветна кредитна историја. Исто така, Друштвото има воспоставено таква политика која предвидува лимитирање на износот на кредитна изложеност на поединечните клиенти. Посебно, за да се намали овој ризик Друштвото бара обезбедувања како што се: банкарски гаранции и депозити. На 31 декември 2019 година не постојат отворени сомнителни значајни кредитни ризици кои веќе не се покриени со резервација за сомнителни побарувања.

Во врска со кредитниот ризик којшто произлегува од другите финансиски средства на Друштвото, кои се состојат од пари и парични средства, и краткорочни побарувања за позајмица, максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик поради неплаќање на договорната страна е еднаква на сметководствената вредност на овие инструменти. На 31 декември 2019 година, паричните средства и паричните еквиваленти на Друштвото се чуваат како краткорочни депозити и тековни сметки во високо оценети финансиски институции.

Управување со капиталот

Примарната цел на управувањето со капиталот на Друштвото е да се обезбеди и одржува стабилен кредитен рејтинг и соодветни показатели на капиталот со цел да се поддржи работењето и да се максимизира вредноста на акционерите.

Друштвото управува со својата структура на капитал и прави корекции на истиот, кои се во согласност со проемените на економските фактори. За да ја одржува и да ја корегира структурата на капиталот, Друштвото може да ја корегира дивидендата исплатена на акционерите, да врати капитал на акционерите или пак да издаде дополнителни нови акции, врз основа на претходна одлука на акционерите. Во текот на годините што завршуваат на 31 декември 2019 година и 31 декември 2018 година не беа направени промени во целите, политиките или процесите на Друштвото.

Друштвото го следи својот акционерски капитал преку добивката пред камата, даноци, амортизација и депрецијација (ЕБИТДА) за годината.

	2019 МКД'000	2018 МКД'000
ЕБИТДА	<u>1.547.601</u>	<u>1.288.413</u>

Друштвото не е предмет на никакви надворешно наметнати барања. Структурата и управувањето на капиталот е одредено на Групациско ниво.

20. Последователни настани

Нема последователни настани после периодот на известување кои би влијаеле на Извештајот на сеопфатната добивка, на Извештајот на финансиската состојба како и на Извештајот за паричните текови за 2019 година.

Кон крајот на 2019 година, од Кина се појавија новини за COVID-19 (Коронавирус). Состојбата на крајот на годината беше дека ограничен број случаи на непознат вирус се пријавени во Светската здравствена организација. Во првите неколку месеци од 2020 година вирусот се рашири на глобално ниво и неговото негативно влијание доби на интензитет. Раководството смета дека оваа појава е некорективен последователен настан. Иако ова е сè уште еволуирачка состојба во моментот на издавање на овие финансиски извештаи, до денес немаше видливо влијание врз редовните деловни активности на Друштвото, сепак идните ефекти не можат да бидат предвидени. Раководството ќе продолжи да го следи потенцијалното влијание и ќе ги преземе сите можни чекори за да ги ублажи ефектите. Треба да се потенцира дека Друштвото ги изготви своите планови за деловен континуитет и презема мерки на претпазливост за да ги задржи здравјето на своите вработени, да се осигури дека работните места се безбедни и да ги сочува паричните средства. Друштвото има стабилен биланс на состојба и непосредна достапност на готовина. Како одговор на изменетиот деловен контекст, Друштвото исто така одложува одредени капитални расходи и ќе продолжи да превзема мерки по потреба.

ЕМБС: 04053397

Целосно име: Цементарница УСЈЕ АД Скопје

Вид на работа: 450

Тип на годишна сметка: Годишна сметка

Тип на документ: Годишна сметка

Година : 2019

Листа на прикачени документи:
Објаснувачки белешки
Финансиски извештаи

Биланс на состојба

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
1	-- АКТИВА: А.НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (002+009+020+021+031)	2.689.341.510,00			2.617.892.475,00
2	-- I.НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (003+004+005+006+007+008)	4.231.860,00			4.182.860,00
4	-- Концесии, патенти, лиценци, заштитни знаци и слични права	4.231.860,00			4.182.860,00
9	-- II. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (010+013+014+015+016+017+018+019)	2.462.020.780,00			2.411.652.745,00
10	-- Недвижности (011+012)	1.371.611.471,00			1.331.915.786,00
11	-- Земјиште	881.469.670,00			874.691.142,00
12	-- Градежни објекти	490.141.801,00			457.224.644,00
13	-- Постројки и опрема	820.092.068,00			735.285.500,00
14	-- Транспортни средства	4.889.367,00			4.421.795,00
15	-- Алат, погонски и канцелариски инвентар и мебел	20.266.079,00			14.136.429,00
18	-- Материјални средства во подготовка	232.878.168,00			313.494.891,00
19	-- Останати материјални средства	12.283.627,00			12.398.344,00
20	-- III. ВЛОЖУВАЊА ВО НЕДВИЖНОСТИ	208.428.380,00			187.396.380,00
21	-- IV. ДОЛГОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (022+023+024+025+026+030)	14.660.490,00			14.660.490,00
22	-- Вложувања во подружници	14.660.490,00			14.660.490,00
36	-- Б. ТЕКОВНИ СРЕДСТВА (037+045+052+059)	2.594.389.126,00			2.149.716.415,00
37	-- I. ЗАЛИХИ (038+039+040+041+042+043)	680.228.786,00			707.383.664,00
38	-- Залихи на суровини и материјали	282.824.156,00			301.594.651,00
39	-- Залихи на резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	321.490.249,00			317.021.072,00
40	-- Залихи на недовршени производи и полупроизводи	25.019.131,00			43.126.191,00

41	-- Залихи на готови производи	50.741.665,00		44.864.992,00
42	-- Залихи на трговски стоки	153.585,00		776.758,00
45	-- III. КРАТКОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (046+047+048+049+050+051)	311.743.186,00		511.769.026,00
46	-- Побарувања од поврзани друштва	42.074.314,00		244.974.293,00
47	-- Побарувања од купувачи	210.018.217,00		231.419.445,00
48	-- Побарувања за дадени аванси на добавувачи	49.086.311,00		14.259.260,00
49	-- Побарувања од државата по основ на даноци, придонеси, царина, акцизи и за останати давачки кон државата (претплати)	10.278.836,00		20.175.544,00
50	-- Побарувања од вработените	285.508,00		940.484,00
59	-- V. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (060+061)	1.602.417.154,00		930.563.725,00
60	-- Парични средства	56.604.225,00		107.688.649,00
61	-- Парични еквиваленти	1.545.812.929,00		822.875.076,00
62	-- VI. ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И ПРЕСМЕТАНИ ПРИХОДИ (АВР)	33.489.330,00		5.738.266,00
63	-- ВКУПНА АКТИВА: СРЕДСТВА (001+035+036+044+062)	5.317.219.966,00		4.773.347.156,00
64	-- В. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	13.830.406.020,00		10.697.818.989,00
65	-- ПАСИВА : А. ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ (066+067-068- 069+070+071+075-076+077-078)	4.576.038.546,00		4.145.351.242,00
66	-- I. ОСНОВНА ГЛАВНИНА	1.747.729.749,00		1.747.729.749,00
70	-- V. РЕВАЛОРИЗАЦИСКА РЕЗЕРВА И РАЗЛИКИ ОД ВРЕДНУВАЊЕ НА КОМПОНЕНТИ НА ОСТАНАТА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	138.555.451,00		128.934.451,00
71	-- VI. РЕЗЕРВИ (072+073+074)	1.415.681.850,00		1.220.137.107,00
72	-- Законски резерви	174.772.975,00		174.772.975,00
74	-- Останати резерви	1.240.908.875,00		1.045.364.132,00
77	-- IX. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	1.274.071.496,00		1.048.549.935,00
81	-- Б. ОБВРСКИ (082+085+095)	719.844.667,00		603.830.007,00
82	-- I. ДОЛГОРОЧНИ РЕЗЕРВИРАЊА ЗА РИЗИЦИ И ТРОШОЦИ (083+084)	55.100.015,00		56.789.021,00
83	-- Резервирања за пензии, отпремнини и слични обврски кон вработените	45.979.006,00		46.176.648,00
84	-- Останати долгорочни резервирања за ризици и трошоци	9.121.009,00		10.612.373,00
95	-- IV. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 096 до 108)	664.744.652,00		547.040.986,00

96	-- Обврски спрема поврзани друштва	107.681.628,00		74.696.588,00
97	-- Обврски спрема добавувачи	429.212.893,00		386.106.249,00
98	-- Обврски за аванси, депозити и кауции	44.662.461,00		32.114.669,00
99	-- Обврски за даноци и придонеси на плата и на надомести на плати	4.882.703,00		4.368.385,00
100	-- Обврски кон вработените	10.082.363,00		9.271.034,00
101	-- Тековни даночни обврски	41.054.002,00		16.129.457,00
102	-- Краткорочни резервирања за ризици и трошоци	14.347.560,00		16.845.540,00
106	-- Обврски по основ на учество во резултатот	442.923,00		865.131,00
108	-- Останати краткорочни обврски	12.378.119,00		6.643.933,00
109	-- V. ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ ВО ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)	21.336.753,00		24.165.907,00
111	-- ВКУПНО ПАСИВА : ГЛАВНИНА, РЕЗЕРВИ И ОБВРСКИ (065+081+094+109+110)	5.317.219.966,00		4.773.347.156,00
112	-- В. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА-ПАСИВА	13.830.406.020,00		10.697.818.989,00

Биланс на успех

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
201	-- I. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (202+203+206)	5.028.740.810,00			4.593.876.092,00
202	-- Приходи од продажба	4.792.552.037,00			4.422.409.139,00
203	-- Останати приходи	54.376.342,00			66.906.696,00
204	-- Залихи на готови производи и недовршено производство на почетокот на годината	87.991.183,00			69.041.096,00
205	-- Залихи на готови производи и недовршено производство на крајот на годината	71.973.897,00			79.857.012,00
206	-- Капитализирано сопствено производство и услуги	181.812.431,00			104.560.257,00
207	-- II. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (208+209+210+211+212+213+218+219+220+221+222)	3.625.157.631,00			3.472.685.761,00
208	-- Трошоци за суровини и други материјали	1.671.767.740,00			1.581.964.699,00
209	-- Набавна вредност на продадените стоки	527.385.054,00			558.254.260,00
210	-- Набавна вредност на продадените материјали, резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	23.555.674,00			28.295.399,00
211	-- Услуги со карактер на материјални трошоци	605.538.205,00			539.842.201,00
212	-- Останати трошоци од работењето	171.909.534,00			143.069.677,00
213	-- Трошоци за вработени (214+215+216+217)	311.470.764,00			309.315.668,00
214	-- Плати и надоместоци на плата (нето)	171.833.479,00			179.507.081,00

215	- - Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	17.888.323,00		17.328.173,00
216	- - Придонеси од задолжително социјално осигурување	71.565.259,00		71.585.933,00
217	- - Останати трошоци за вработените	50.183.703,00		40.894.481,00
218	- - Амортизација на материјалните и нематеријалните средства	158.788.874,00		155.382.343,00
220	- - Вредносно усогласување (обезвреднување) на тековните средства	6.788.385,00		4.805.494,00
221	- - Резервирања за трошоци и ризици	29.052.470,00		31.803.909,00
222	- - Останати расходи од работењето	118.900.931,00		119.952.111,00
223	- - III. ФИНАНСИСКИ ПРИХОДИ (224+229+230+231+232+233)	13.162.288,00		17.924.281,00
224	- - Финансиски приходи од односи со поврзани друштва (225+226+227+228)	2.038.362,00		1.682.095,00
226	- - Приходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	1.601.910,00		1.175.109,00
227	- - Приходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	436.452,00		506.986,00
230	- - Приходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	8.495.611,00		4.522.512,00
231	- - Приходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	2.628.315,00		11.719.674,00
234	- - IV. ФИНАНСИСКИ РАСХОДИ (235+239+240+241+242+243)	6.380.833,00		9.007.578,00
235	- - Финансиски расходи од односи со поврзани друштва (236+237+238)	639.581,00		576.690,00
237	- - Расходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	639.581,00		576.690,00
239	- - Расходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	175.133,00		16.550,00
240	- - Расходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	5.566.119,00		8.414.338,00
246	- - Добивка од редовното работење (201+223+244)- (204-205+207+234+245)	1.394.347.348,00		1.140.922.950,00
250	- - Добивка пред оданочување (246+248) или (246- 249)	1.394.347.348,00		1.140.922.950,00
252	- - Данок на добивка	120.275.852,00		92.373.015,00
255	- - НЕТО ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (250-252+253-254)	1.274.071.496,00		1.048.549.935,00
257	- - Просечен број на вработени врз основа на часови на работа во пресметковниот период (во апсолутен износ)	243,00		267,00
258	- - Број на месеци на работење (во апсолутен износ)	12,00		12,00
259	- - ДОБИВКА/ЗАГУБА ЗА ПЕРИОД	1.274.071.496,00		1.048.549.935,00
260	- - Добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.208.271.233,00		994.396.882,00

261	-- Добивка која им припаѓа на неконтролирано учество	65.800.263,00		54.153.053,00
264	-- ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА	2.260,00		1.860,00
265	-- Вкупна основна заработувачка по акција	2.260,00		1.860,00
269	-- Добивка за годината	1.274.071.496,00		1.048.549.935,00
271	-- Останата сеопфатна добивка (273+275+277+279+281+283) - (274+276+278+280+282+284)	10.605.000,00		9.844.000,00
279	-- Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства	10.605.000,00		9.844.000,00
286	-- Нето останата сеопфатна добивка (271-285)	10.605.000,00		9.844.000,00
288	-- Вкупна сеопфатна добивка за годината (269+286) или (286-270)	1.284.676.496,00		1.058.393.935,00
289	-- Сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.218.328.530,00		1.003.732.482,00
290	-- Сеопфатна добивка која припаѓа на неконтролираното учество	66.347.966,00		54.661.453,00

Државна евиденција

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
625	-- Земјишта	881.469.670,00			874.691.142,00
631	-- Набавна вредност на градежни објекти од високоградба кои се користат за вршење на дејност	2.338.072.580,00			2.299.808.556,00
633	-- Акумулирана амортизација на градежни објекти од високоградба кои се користат за вршење на дејност	1.897.641.657,00			1.883.974.121,00
634	-- Сегашна вредност на градежни објекти од високоградба кои се користат за вршење на дејност (< или = АОП 012 од БС)	440.430.923,00			415.834.435,00
635	-- Набавна вредност на објекти од нискоградба	242.127.553,00			232.084.597,00
637	-- Акумулирана амортизација на објекти од нискоградба	192.416.675,00			190.694.388,00
638	-- Сегашна вредност на објекти од нискоградба (< или = АОП 012 од БС)	49.710.878,00			41.390.209,00
639	-- Набавна вредност на информациска и телекомуникациска опрема	8.182.693,00			9.290.575,00
641	-- Акумулирана амортизација на информациска и телекомуникациска опрема	6.788.114,00			8.566.772,00
	-- Сегашна вредност на				

642	информациска и телекомуникациска опрема (< или = АОП 012 од БС)	1.394.579,00			723.803,00
643	- - Набавна вредност на компјутерска опрема	94.142.009,00			93.781.751,00
645	- - Акумулирана амортизација на компјутерска опрема	76.446.155,00			81.596.654,00
646	- - Сегашна вредност на компјутерска опрема (< или = АОП 012 од БС)	17.695.854,00			12.185.097,00
668	- - Трговски кредити и аванси дадени на трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата	33.075.802,00			13.501.175,00
671	- - Останати побарувања од трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата	4.352.807,00			3.410.708,00
678	- - Основна главнина (сопственички капитал) во акции поседувани од други трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија регистрирани во земјата(< од АОП 065 од БС)	5.815.600,00			5.753.600,00
679	- - Основна главнина (сопственички капитал) во акции поседувани од физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации регистрирани во земјата(< од АОП 065 од БС)	83.340.400,00			84.465.700,00
684	- - Трговски кредити и аванси од трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата	22.476.670,00			12.490.248,00
687	- - Останати обврски кон трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата	29.750.188,00			27.570.637,00
689	- - Останати обврски кон физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации во земјата	442.923,00			865.131,00
692	- - Приходи од продажба на производи, стоки и услуги на домашен пазар (< или = АОП 202 од БУ)	3.126.502.192,00			2.887.394.863,00
	- - Приходи од продажба на производи, стоки и услуги на				

693	странски пазар (< или = АОП 202 од БУ)	1.645.232.686,00		1.513.055.695,00
696	- - Приходи од наемнина(< или = АОП 202 од БУ)	15.701.623,00		16.610.433,00
697	- - Приходи од наемнина на земјиште (< или = АОП 202 од БУ)	5.115.536,00		5.348.148,00
699	- - Добивки од продажба на нематеријални и материјални средства (< или = АОП 203 од БУ)	862.860,00		4.925.874,00
702	- - Добивки од продажба на материјали (< или = АОП 203 од БУ)	102.240,00		5.590.880,00
703	- - Приходи од вишоци (< или = АОП 203 од БУ)	12.071.974,00		13.079.198,00
710	- - Останати приходи од работењето (< или = АОП 203 од БУ)	41.339.268,00		43.310.744,00
717	- - Трошоци за суровини и материјали (< или = АОП 208 од БУ)	931.403.901,00		940.430.262,00
718	- - Огрев, гориво и мазива(< или = АОП 208 од БУ)	21.366.043,00		11.071.956,00
720	- - Канцелариски материјали (< или = АОП 208 од БУ)	1.435.990,00		1.389.340,00
721	- - Трошоци за амбалажа (< или = АОП 208 од БУ)	113.272.597,00		95.561.930,00
722	- - Униформи-заштитна облека и обувки	5.050.385,00		4.288.518,00
723	- - Материјал за чистење и одржување (< или = АОП 208 од БУ)	560.716,00		645.455,00
725	- - Потрошена електрична енергија (< или = АОП 208 од БУ)	426.489.927,00		394.434.835,00
726	- - Потрошени енергетски горива (< или = АОП 208 од БУ)	104.152.704,00		90.886.882,00
727	- - Потрошени резервни делови и материјали за одржување (< или = АОП 208 од БУ)	66.956.735,00		42.259.392,00
728	- - Отпис на ситен инвентар, амбалажа и автогуми (во производство) (< или = АОП 208 од БУ)	1.078.742,00		996.129,00
729	- - Транспортни услуги во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	128.134.137,00		99.301.065,00
730	- - Транспортни услуги во странство (< или = АОП 211 од БУ)	69.138.723,00		63.354.808,00
731	- - ПТТ услуги во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	3.458.640,00		2.990.476,00

734	- - Производствени и занаетчиски услуги (< или = АОП 211 од БУ)	179.824.867,00			168.083.680,00
736	- - Наемнини за опрема (< или = АОП 211 од БУ)	7.505.478,00			7.000.721,00
742	- - Еднократен надоместок во вид на испратнина заради трајно работно ангажирање под услови утврдени со закон (< или = АОП 217 од БУ)	16.402.618,00			9.778.123,00
744	- - Регрес за годишен одмор (< или = АОП 217 од БУ)	6.835.931,00			6.974.520,00
745	- - Помощти (< или = АОП 217 од БУ)	1.419.116,00			698.511,00
746	- - Појачана исхрана (< или = АОП 217 од БУ)	1.602.718,00			1.779.005,00
747	- - Дневници за службени патувања, ноќевања и патни трошоци (< или = АОП 217 од БУ)	6.659.591,00			9.337.755,00
749	- - Надомести на трошоците на вработените и подароци (< или = АОП 217 од БУ)	9.094.325,00			8.742.466,00
751	- - Надомести за одвоен живот (< или = АОП 217 од БУ)	1.391.085,00			1.184.040,00
752	- - Подароци на вработените (< или = АОП 217 од БУ)	1.663.222,00			1.709.241,00
758	- - Трошоци за спонзорства (< или = АОП 212 од БУ)	17.892.651,00			8.010.150,00
759	- - Репрезентација (< или = АОП 212 од БУ)	9.938.194,00			8.609.884,00
760	- - Премии за осигурување на имот (< или = АОП 212 од БУ)	5.280.402,00			5.696.932,00
761	- - Надомест за банкарски услуги (< или = АОП 212 од БУ)	1.246.968,00			1.024.138,00
762	- - Даноци кои не зависат од резултатот (< или = АОП 212 од БУ)	712.696,00			788.985,00
764	- - Членарини на здруженијата во земјата и странство (< или = АОП 212 од БУ)	335.605,00			345.645,00
765	- - Останати трошоци на работењето (< или = АОП 212 од БУ)	136.503.018,00			118.593.943,00
766	- - Казни, пенали надоместоци за штети и друго (< или = АОП 222 од БУ)	30.116,00			7.500,00
769	- - Исплатени дивиденди	853.427.400,00			860.287.368,00
770	- - Реинвестирана добивка	161.817.260,00			263.210.364,00
771	- - Просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на	249,00			264,00

месеот					
Структура на приходи по дејности					
Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
2047	- 08.11 - Вадење на декоративен камен и камен за градежништвото, варовник, суров гипс, креда и шкрилци	115.073.086,00			
2048	- 08.12 - Вадење на чакал и песок; глина и каолин	55.400,00			
2166	- 23.51 - Производство на цемент	3.891.069.435,00			
2170	- 23.63 - Производство на готова бетонска смеса	161.364.054,00			
2288	- 35.14 - Трговија на електрична енергија	118.493,00			
2370	- 46.71 - Трговија на големо со цврсти, течни и гасовити горива и слични производи	549.742.773,00			
2372	- 46.73 - Трговија на големо со дрва, градежен материјал и санитарна опрема	101.442.242,00			
2376	- 46.77 - Трговија на големо со отпадоци и остатоци	2.323.097,00			
2431	- 52.21 - Услужни дејности поврзани со копнениот превоз	114.017.635,00			
2478	- 64.99 - Други финансиско-услужни дејности, освен осигурување и пензиски фондови, неспомнати на друго место	13.162.288,00			
2490	- 68.10 - Купување и продажба на сопствен недвижен имот	862.860,00			
2491	- 68.20 - Издавање и управување со сопствен недвижен имот или недвижен имот земен под закуп (лизинг)	20.452.337,00			
2545	- 82.99 - Останати деловни помошни услужни дејности, неспомнати на друго место	72.219.398,00			

Потпишано од:

Gabriela Barlakoska
gabriela.barlakoska@usje.com.mk
CN=KibsTrust Qualified Certificate Services,
OU=Class 2 Managed PKI Individual
Subscriber CA, OU=Symantec Trust Network,
O=KIBS AD Skopje, C=MK
KibsTrust Qualified Certificate Services

Изјавувам, под морална, материјална и кривична одговорност, дека податоците во годишната сметка се точни и вистинити.

Податоците од годишната сметка се во постапка на доставување, која ќе заврши со одлука (одобрување/одбивање) од страна на Централниот Регистар.

ОБЈАСНУВАЧКИ БЕЛЕШКИ

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

Цементарница “Усје” АД - Скопје (“Друштвото”) е основано во Република Македонија. со регистрирано седиште на Борис Трајковски бр.94. Скопје.

Основната дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент. усјемал. готов бетон. клинкер и други производи од цемент. Основната дејност на подружницата во Бугарија е услуги за поддршка на продажбата во Бугарија.

Друштвото е контролирано од Titan Cement Netherlands B.V. со седиште во Холандија. кој поседува 94.84% од акциите на Друштвото. Во 2019 година дојде до промена во матичната компанија на Друштвото. Од 31 декември 2019 година. матична компанија на Друштвото е Titan Cement International S.A. Белгија. Претходна матична компанија беше „Титан цемент“ С.А. - Грција.

Официјално од 1 јули 2013 година . Цементарница “Усје” АД - Скопје стана котирачко друштво на Македонската берза (под оддел Задолжителна котација). Со цел да не се создаде лажна слика на пазарот за хартии од вредност. котираните друштва имаат постојано обврски да ги објавуваат сите ценовно чувствителни информации, информации потребни за проценка на моменталната состојба на друштвата.

Бројот на вработени на 31 декември 2019 година е 245 (2018: 258 вработени).

Финансиските извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2019 година се одобрени од страна на Одборот на директори на 26 февруари 2020 година. Овие финансиски извештаи се предмет на одобрување од Собранието на акционери на Друштвото.

2. ОСНОВА ЗА ПОДГОТОВКА НА ГОДИШНАТА СМЕТКА

Годишната сметка на Друштвото е подготвена во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на Република Македонија број 28/04 со измените 84/05, 25/07, 87/08, 42/10. 48/10. 24/11. 166/12. 70/2013. 119/2013. 187/2013. 38/2014. 41/2014. 138/2014. 88/2015 и 192/2015, 6/2016, 30/2016, 61/2016, 64/18, 120/18, и 239/18) и сметководствените принципи (“македонски ОПСП”), кои се во согласност со новиот Правилник за водење на сметководство објавен на 29 декември 2009 година (Службен весник на Република Македонија 159/09. 164/10 и 107/11) применлив од 1 јануари 2010 година. Овој Правилник ги содржи ажурираните и соодветно преведените Меѓународни стандарди за финансиско известување т.е. основниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување вклучувајќи ги и ПКТ и КТМФИ како што се објавени од страна на ИАСБ заклучно со 1 јануари 2009 година.

Во периодот заклучно со 31 декември 2009 година во примена беа меѓународните сметководствени стандарди објавени во Службен весник на Република Македонија како што следи:

- Ревидираните меѓународни сметководствени стандарди, МСС 1 до МСС 39 беа објавени на 30 декември 2004 година, претходните со важност од 5 ноември 1999 година. Датумот на стапување во сила на сите ревидирани стандарди е 1 јануари 2005 година. Меѓународните сметководствени стандарди, МСС 40 и МСС 41 се објавени и стапуваат во сила на 1 јануари 2005 година.
- На 10 февруари 2005 година е објавен меѓународниот стандард за финансиско известување 1. Датата на стапување во сила е 17 февруари 2005 година.

- На 29 декември 2005 година се објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување, МСФИ 2 до МСФИ 7. Датумот на стапување во сила е 30 декември 2005 година.

МСФИ 9, МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСФИ 13, МСФИ 15, МСФИ 16, КТМФИ 18, КТМФИ 19, КТМФИ 20 и КТМФИ 21 не се вклучени во Правилникот за сметководство и не се применети од страна на Друштвото.

Годишната сметка на Друштвото е подготвена врз основа на историска набавна вредност. Годишната сметка на Друштвото е презентирана во македонски денари (МКД) и сите износи се заокружени во најблискиот износ во илјади ('000) освен ако не е поинаку наведено.

Друштвото заклучно со известувачкиот период има една подружница, TROJAN CEM EOOD Бугарија во 100% сопственост на Друштвото. Исто така, на 28 јули 2015 година Друштвото регистрира склад во село Оровник (во близина на градот Охрид) за стратешко присуство на своите производи во југозападниот дел на земјата. За истата цел, на 3 август 2017 година Друштвото регистрира склад во Битола, а на 11 јуни 2018 година регистрира склад и во Струмица. Складот во Битола беше затворен во јануари 2018 година.

Подружницата се евидентира во овие поединечни финансиски извештаи по набавна вредност намалена за било какво обезвреднување на вредноста.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

а. Вложувања во подружници

Подружници се сите ентитети во кои Друштвото има моќ да владее со финансиските и оперативните политики, главно пропратена со сопственост на повеќе од една половина од гласачките права. Постоенето и ефектот од потенцијалните гласачки права кои што во моментот се на располагање или пак можат да се конвертираат се земаат во предвид при утврдување дали Друштвото има контрола над ентитетот. Набавната вредност на стекнатиот ентитет се утврдува според објективната вредност на дадените средства, издадените капитални инструменти и обврските настанати или претпоставени на датумот на размената, зголемена за трошоците кои директно може да се припишат на стекнувањето. Во одделните финансиски извештаи на Друштвото, вложувања во подружницата се прикажани по набавна вредност намалена за обезвреднување на вредноста. Алоцираните ефекти кои ја надминуваат акумулираната добивка на подружницата се сметаат како поврат на вложувањето и се признаваат како намалување на набавната вредност на вложувањето.

б. Оперативни сегменти

Оперативните сегменти се компоненти кои се ангажираат во деловното работење кои можат да заработат приходи и кои предизвикуваат трошоци, кои оперативни резултати се редовно следени од страна на раководството и за кои финансиски информации се достапни. Раководството е лице или група на лица кои алоцираат ресурси и кои ги проценуваат перформансите на Друштвото.

Функциите на раководството се извршуваат од страна на Бордот на директори на Друштвото. Интерното известување во рамките на Друштвото кое се презентира на Раководството е на ниво на Друштвото како еден оперативен сегмент. Одлуките донесени од страна на Раководството се базирани на примени извештаи презентирани како еден оперативен сегмент.

в. Преведување на странски валути

Трансакции во странска валута се водат по иницијалното признавање во известувачката валута. со претварање на износот во странска валута по курсот помеѓу известувачката валута и странска валута на денот на извршување на трансакцијата. Монетарните ставки деноминирани во странска валута се сведуваат во денарска противвредност користејќи курс кој важи на датумот на известување. Курсните разлики кои произлегуваат од претварањето на монетарните ставки по курс кој се разликува од курсот по кој тие биле иницијално прикажани во периодот, се признаваат како приход или расход во периодот во кој се појавуваат.

Курсевите кои важат на датумот на известување, 31 декември 2019 и 31 декември 2018 се како што следува:

Курс:	31 декември 2019 МКД	31 декември 2018 МКД
ЕУР	61,49	61,50
УСД	54,95	53,69

г. Недвижности, постројки и опрема

Недвижности, постројки и опрема, се евидентираат како што следи:

- За средствата набавени до 31 декември 1998 година, ревалоризацијата направена во согласност со претходните ОПСП, на датумот на прифаќање на МСФР од страна на Друштвото (1 јануари 2004 година) е прифатена како претпоставен трошок бидејќи ревалоризацијата беше приближно еднаква на трошокот за амортизација според МСФР корегирани за порастот на индексот на цени на индустриските производители.
- Средства набавени по 31 декември 1998 година се евидентираат по набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и последователните акумулирани загуби поради обезвредување.

Набавките се евидентираат по набавна вредност. Набавната вредност претставува набавна цена од добавувачот заедно со сите трошоци настанати при ставање во употреба на новата недвижност, постројка и опрема.

Ставките на недвижности, постројки и опрема кои се отпишуваат или отуѓуваат се елиминираат од извештајот за финансиска состојба, заедно со соодветната акумулирана амортизација. Добивките или загубите од отуѓувањето се определуваат со споредување на приходот со сметководствената вредност. Тие се вклучуваат во добивката или загубата.

Последователните трошоци се вклучени во сметководствената вредност на средството или се признаваат како посебно средство. соодветно. само кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со предметот ќе бидат извесни за Друштвото и трошокот може веродостојно да се измери. Сите останати поправки и одржување се признаваат во Билансот на успех за време на финансискиот период во кој тие се направени.

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата е утврдена за да се отпише набавната вредност или проценетата вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на право-пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на употреба на средствата. Основните амортизациони стапки се следните:

Згради	2,5 -10%
Опрема	5 - 25%

Земјата се евидентира во извештајот за финансиска состојба по набавната вредност намалена за исправките поради обезвреднување и не се амортизира, бидејќи се претпоставува дека има неограничен век на траење, освен за рудниците кои се амортизираат врз основа на степенот на исцрпеност. Исцрпеноста се евидентира како процес на материјално извлекување, а се користи методот на единица на производство.

Методите на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секој датум на известување.

д. Вложувања во недвижности

Вложувањата во недвижности, главно се состои од земјиште, производни објекти со деловни канцеларии и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена, и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Друштвото. Вложувањата во недвижности се водат по фер вредност, односно пазарна, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во фер вредноста на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности се депризнаваат кога ќе бидат оттуѓени или кога тие трајно ќе бидат повлечени од употреба а идна економска корист не се очекува од нивната продажба. Разликата помеѓу нето приливите од продажба и сметководствената вредност на средството се признава во билансот на успех во периодот кога средството е депризнаено.

Преносот во или од вложувања во недвижности се прави кога има промена во употребата на средството. За пренос од вложување во недвижност во средство кое се користи од страна на Друштвото, набавната вредност во последователната евиденција на средството е објективната вредност на тоа средство на датумот кога е направен преносот.

Доколку средство кое се користи од страна на Друштвото се пренесе во вложувања во недвижности, вредноста на тоа средство се утврдува во согласност со политиката за недвижности, постројќи и опрема до датумот кога е направен преносот. Друштвото треба да ја третира секоја разлика на датумот помеѓу сметководствената вредност на недвижностите во согласност со МСС 16 и нивната објективна вредност, на ист начин како и ревалоризацијата во согласност со МСС 16.

ѓ. Средства за истражување и вреднување

Издатоците за истражување и вреднување (географски врзано за концесијата, дозволата или одобрената рударска лиценца) се капитализираат и се признаваат како средство доколку е одлучено од страна на раководството дека рударските активности економски се оправдани и може да се развијат за комерцијално производство. На крајот на периодот на известување, овие трошоци ги вклучуваат трошоците за стекнување на концесии за детални геолошки истражувања. Сите други издатоци за истражување и вреднување се признаваат како трошок во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Административните и општи трошоци поврзани со истражувањата и вреднувањата се признаваат како трошоци во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

е. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење

Финансиски средства

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските средства се класифицираат како финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата, заеми и побарувања, инвестиции кои се чуваат до доспевање, финансиски средства расположливи за продажба или деривативи определени како хеџинг инструменти во ефективен хеџинг, соодветно. Друштвото ја утврдува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање.

Финансиските средства иницијално се признаваат по објективна вредност плус директно поврзаните трансакциони трошоци, во случај кога вложувањата се вреднуваат по вредност која е различна од објективната вредност преку добивка или загуба. Набавката или продажбата на финансиските средства кои подразбираат испорака на средства во временски период утврден со правна регулатива или пазарна спогодба (редовен начин на набавка) се признаваат на датумот на трансакцијата т.е. датумот на кој Друштвото се обврзува да купи или продаде средство.

Финансиските средства на Друштвото вклучуваат пари и парични средства и краткорочни депозити, побарувања од купувачи и останати побарувања.

Последователни мерења

Последователните мерења на финансиските средства зависат од нивната класификација, како што следи:

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски средства расположливи за тргување и финансиски средства утврдени при иницијалното признавање по објективна вредност преку добивка или загуба. Финансиските средства се класифицирани како расположливи за тргување доколку се набават со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија ги вклучува финансиските инструменти - деривативи кои не ги исполнуваат критериумите за употреба во сметководство на хеџинг како што е дефинирано во МСС 39. Друштвото нема определено финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, кои не котираат на активниот пазар. Овие финансиски средства се сведуваат по амортизирана набавна вредност со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех во моментот кога заемите и побарувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и преку процесот на амортизација.

Вложувања кои се чуваат до доспевање

Недеривативните финансиски средства со фиксни или определени плаќања и со фиксен датум на доспевање се класифицираат како вложувања кои се чуваат до доспевање, доколку Друштвото има намера и можност да ги чува до доспевање.

По иницијалното мерење, вложувањата кои се чуваат до доспевање се вреднуваат по амортизирана набавна вредност со користење на методата на ефективна каматна стапка. Овој метод користи ефективна каматна стапка која прецизно ги дисконтира проценетите идни парични приливи низ очекуваниот век на финансиското средство до нето сметководствената вредност на финансиското средство. Добивките и загубите се евидентираат во билансот на успех во моментот кога вложувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и низ процесот на амортизација. Друштвото нема вложувања кои ги чува до доспевање во годините што завршуваат на 31 декември 2019 година и 2018 година.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативни финансиски средства кои се определени како расположливи за продажба или не се класифицирани во претходните три категории. По иницијалното мерење, финансиските средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со евидентирање на нерезализираните добивки или загуби евидентирани директно во капиталот се додека вложувањето е анулирано, кога кумулативната добивка или загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех, или е утврдено обезвреднување, кога кумулативната загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех.

Друштвото нема вложувања расположливи за продажба во годините што завршуваат на 31 декември 2019 година и 2018 година.

Депризнавање

Финансиските средства (или, доколку е соодветно дел од финансиско средство или дел од група на слични финансиски средства) се депризнаваат доколку:

- правото за прием на парични приливи од средството е истечено; или
- Друштвото ги има префрлено своите права за прием на парични приливи во целосен износ без значајно одложување на трето лице преку „аранжмани на посредник” и или (а) Друштвото има префрлено значителен дел од сите ризици и користи од средството, или (б) Друштвото нема префрлено ниту задржано значителен дел од сите ризици и користи од средството, но ја има префрлено контролата на средството.

Намалување на вредноста поради обезвреднување

Друштвото на секој датум на известување утврдува дали постои објективен доказ дека финансиското средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Финансиското средство или група на финансиски средства се смета за обезвреднето ако, и само ако, постои објективен доказ за намалување на вредноста поради обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои настануваат по иницијалното признавање на средството („настан на загуба”) и тој настан за загуба има влијание на проценетите идни парични приливи на финансиското средство или на група на финансиски средства кои може со сигурност да се проценат. Доказот за обезвреднување може да вклучува индикатори дека должниците или група на должници се соочуваат со значителни финансиски проблеми, неисполнување на обврските за исплата на камата или враќање на главницата, веројатноста дека ќе објават стечај или друга финансиска реорганизација и каде што постојат видливи индикации за мерливо намалување на проценетите идни парични текови, како што се промени во областа на економските услови кои доведуваат до неуспех.

Загуба поради обезвреднување во однос на финансиските средства вреднувани по амортизационен трошок се пресметуваат како разлика помеѓу нивната сметководствена вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични приливи дисконтирана по оригинална ефективна каматна стапка.

Поединечните значителни финансиски средства се тестираат за намалување на вредноста поради обезвреднување поединечно. Останатите финансиски средства се проценуваат заедно во групи кои имаат слични карактеристики во врска со кредитниот ризик.

Сите загуби поради обезвреднување се признаваат во билансот на успех. Загубата поради обезвреднување може да се анулира доколку може објективно да се поврзе со настанот по признавањето на загубата поради обезвреднување. За финансиските средства кои се вреднуваат по амортизирана набавна вредност, анулирањето се признава во добивката или загубата.

Финансиски обврски

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските обврски се класифицираат како финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба, како заеми и позајмици или како деривативи кои служат како хеџинг инструменти со ефективен хеџинг, соодветно. Друштвото ја определува класификацијата на финансиските обврски при иницијалното признавање. Финансиските обврски иницијално се признаваат по објективна вредност, плус директно поврзаните трошоци на трансакцијата доколку се класифицираат како заеми и позајмици.

Финансиските обврски на Друштвото вклучуваат обврски спрема добавувачите и други обврски.

Последователно мерење

Мерењето на финансиските обврски зависи од нивната класификација како што следи:

Финансиски обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиските обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски обврски расположливи за тргување и финансиски обврски одредени по објективна вредност преку добивка или загуба при иницијалното признавање.

Финансиските обврски се класифицираат како расположливи за тргување доколку се набавени со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија вклучува деривативни финансиски инструменти кои не ги исполнуваат сметководствените услови за хеџинг определени според МСС 39. Добивките и загубите од обврските кои се чуваат за тргување се признаваат во билансот на успех.

Друштвото нема одредено финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и позајмици

По иницијалното признавање, каматоносните заеми и позајмици последователно се мерат низ процесот на нивна амортизација со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех кога обврските се анулираат, како и низ процесот на нивна амортизација.

Де-признавање

Финансиската обврска се де-признава кога задолжението за обврската е подмирено, поништено или престанува да важи.

Кога постоечка финансиска обврска е заменета со друга од ист заемодавател по значително поразлични услови, или пак условите на постоечката обврска значително се променети, таква размена или измена се третира како де-признавање на оригиналната обврска и признавање на новата обврска, а разликата на соодветните сметководствени износи се признава во билансот на успех.

Нетирање на финансиските инструменти

Финансиските средства и финансиските обврски се нетираат и нето износот е презентираан во консолидираниот извештајот за финансиската состојба, ако и само ако, постои применливо законско право за нетирање на евидентираниите износи и постои намера да се порамни на нето основа, или да се признаат средствата или да се порамнат обврските истовремено.

ж. Залихи

Залихите се вреднуваат според пониската вредност од набавната и нето реализационата вредност. Набавната вредност се утврдува според методот на просечни цени. Цената на чинење на готовите производи и производството во тек вклучува суровини, директна работна сила, останати директни трошоци и поврзани производствени режиски трошоци, исклучувајќи ги продажните и административните трошоци. Нето реализационата вредност е проценетата продажна цена во редовниот тек на работењето, намалена за предвидените трошоци за довршување и предвидените трошоци за да се изврши продажбата. Ситниот инвентар се отпишува 100% при ставање во употреба.

з. Пари и парични средства

Парите и паричните средства вклучуваат готовина во благајна, парични средства во банки и депозити со рок на доспевање до три месеци или помалку.

с. Акционерски капитал

Обични акции се класифицирани во капитал.

и. Даноци

Данок на добивка

Данокот на добивка за периодот се состои од тековен и одложен данок. Данокот се признава со добивката или загубата, освен за делот кој се однесува на ставки прикажани во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот. Во тој случај, данокот се признава во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот, соодветно.

Тековен Данок на добивка

Тековниот данок на добивка е пресметан врз основа на даночните закони усвоени пред или по датумот на извештајот за финансиската состојба, во земјите каде што Друштвото и неговите подружници работат и генерираат оданочлив приход. Раководството периодично ги проценува заземените позиции во однос на даночни поврати, земајќи ги предвид деловите од даночната регулатива кои што се подложни на толкување. Како резултат на истите, каде што е соодветно, се утврдуваат резервации врз основа на износите кои се очекуваат да бидат платени на даночните власти.

Одложен данок на добивка

Одложениот данок на добивка се признава на привремените разлики кои произлегуваат помеѓу даночната основица на средствата и обврските и нивните нето сегашни вредности во консолидираните финансиски извештаи. Меѓутоа, обврските за одложениот данок на добивка не се признаени ако произлегуваат од иницијалното признавање на гудвил; одложен данок на добивка сметководствено не се прикажува, доколку произлегуваат од иницијално признавање на средство или обврска во трансакција надвор од бизнис комбинација која во времето на трансакцијата не влијае ниту на сметководствената, ниту на оданочливата добивка или загуба.

Одложениот данок на добивка се утврдува користејќи даночни стапки (и закони) кои што биле донесени до, или последователно донесени по датумот на издавање на извештајот за финансиска состојба и се очекува да се употребат кога поврзаното средство или обврска на одложен данок на добивка ќе се подмирени.

Одложени даночни средства се признаваат само до нивото до кое е веројатно дека идни даночни добивки ќе бидат расположливи, во однос на кои, привремените разлики ќе може да бидат искористени. Одложените даночни средства и обврски се нетираат кога за тоа има правно применливо право за нетирање на тековни даночни средства во однос на тековни даночни обврски и кога одложените даночни средства и обврски се однесуваат на данок на добивка спрема ист даночен регулатор за истиот даночен ентитет или различни даночни ентитети каде има интенција да се подмират салдата на нето основа.

ј. Користи за вработените

Пензии

Друштвото, во нормалниот тек на работењето, врши уплата на придонесите на вработените за пензии, здравство, вработување и персонален данок на доход кои се пресметани со примена на законските стапки кои се важечки во земјата во текот на годината на бруто платите. Друштвото ги врши овие уплати во владините здравствени и пензиски фондови. Трошокот за овие уплати се прикажува во билансот на успех во истиот период во кој е прикажан и поврзаниот трошок за платите.

Друштвото не работи според било каква друга пензиска шема или план за надоместоци од пензионирање и поради тоа нема никакви дополнителни обврски по овие основи.

Надоместоци за престанок на работен однос и надоместоци од пензии

Надоместоците за престанок на работен однос на вработениот ќе престане пред нормалниот рок за пензионирање или кога вработениот ќе прифати доброволно да замине во замена за овој надоместок. Друштвото признава надоместок за престанок на работен однос во случај кога има одлука за престанок на работниот однос на одредени вработени без можност за повлекување на одлуката или кога постои доброволно пријавување од вработените за престанок на нивниот работен однос.

Според потпишаниот колективен договор, Друштвото е обврзана да исплати отпремнини во износ кој е еднаков на шест просечни републички плати и помеѓу една и три просечни републички плати да бидат исплатени како јубилејни награди. Бројот на просечните републички плати за јубилејните награди одговара на вкупниот број на години на служба од страна на вработените како што е презентирани во табелата подолу:

Вкупно број на години служба	Број на плати
10	1
20	3
30	3
35 (жени)	3
40 (мажи)	3

Дефинираните користи се пресметуваат годишно од страна на независни актуари со примена на кредитната метода за проектирана единица. Согласно моделот, веројатноста дека паричниот одлив ќе се реализира, е изведена со користење на три декременти и тоа: смрт, инвалидитет и прекин на работен однос. Таблицата на веројатност е конструирана со помош на користење претпоставки за: веројатноста за смрт на вработениот до датумот на кој треба да се пензионира, веројатноста дека вработениот предвремено ќе се пензионира како последица на инвалидитет и веројатноста дека вработениот ќе го прекине работниот однос во Компанијата пред датумот на пензионирање. Сегашната вредност на обврската за дефинирани користи се утврдува со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на есконтната стапка од приносите на државните обврзници издадени во Македонија во 2019 година и класифицирани по рочност.

Надоместоци за стипендии на деца на вработени

Почнувајќи од 31 декември 2009 година, во актуарската пресметка е вклучена и пресметката на надоместоците за стипендии кои ги обезбедува Друштвото на децата на вработените кои се на редовни додипломски и последипломски студии, како и на децата на починатите вработени додека се средношколци.

Дополнителни користи при пензионирање

Почнувајќи од 31 декември 2013 година, актуарската пресметка беше дополнета со пресметка на сегашната вредност на идните користи за ново воведената долгорочна корист за одредена категорија на вработени - дополнителни користи при пензионирање. Пресметката е направена врз основа на просечни параметри на споменатата популација и вкупно очекуваниот износ за исплата, доставен од страна на Друштвото.

Актуарските добивки и загуби кои произлегуваат како резултат на искусни проценки и промени во актуарските претпоставки се признаваат како приходи или трошоци во периодот кога истите настанале.

к. Резервации

Резервирањата се признаваат и пресметуваат кога Друштвото има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, и кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската; и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервациите на Друштвото се состојат од резервации за отпремнини, јубилејни награди, стипендии и ревитализација на рудниците. Резервациите не се признаваат за идни оперативни загуби.

Онаму каде што постојат голем број на слични обврски, веројатноста дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмират обврските, се одредува со земање во предвид на класата на обврските како една целина. Резервации се признаваат дури и кога веројатноста дека одлив на средства ќе биде потребно е многу мала, а се однесува на било која ставка вклучена во истата класа на обврски.

Резервациите се вреднуваат по сегашната вредност на очекуваните издатоци кои се потребни да настанат со цел да се подмири обврската со употреба на pre-tax стапка која ги отсликува тековно пазарните проценки на временската вредност на парите и поврзаните специфични ризици на дадените обврски. Зголемувањето на резервациите како резултат на временските растојанија се признаваат како трошоци по камати.

л. Признавање на приходите

Приходите се признаваат до степенот до кој е веројатно дека Друштвото ќе има прилив на идни економски користи и тие користи можат веродостојно да се измерат. Приходот се вреднува според објективната вредност на примениот надомест или побарувањето за продадени добра и услуги намален за одобрените дисконти, рабати и данокот на додадена вредност. Следниве специфични критериуми исто така треба да бидат задоволени пред приходот да биде признат:

Продажба на стоки

Приходите се признаваат кога значајниот ризик од доделување на сопственоста на стоките ќе се пренесе на купувачот.

Давање на услуги

Надоместоци од обезбедени услуги се признаваат за периодот во кој услугите се дадени и прифатени од купувачот.

Приходи од камати

Каматите по депозити се пресметуваат по истекување на орочувањето на истите.

Приходи од закупнина

Приходи од закупнина се однесуваат на приходите остварени од оперативен наем од вложувањата во недвижности и се признаваат на праволиниска основа во текот на целиот период на наемот.

љ. Наеми

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицира како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативниот наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавателот) се признаваат во билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот.

м. Распределба на дивиденди

Распределбата на дивидендите на акционерите на Друштвото се признава како обврска во финансиските извештаи во периодот во кој се одобрени дивидендите од страна на акционерите на Друштвото.

н. Настани после датумот на известување

Настаните после датумот на известување, кои обезбедуваат евиденција за состојбата која постои на датумот на известување, се третираат како корективни настани во овие финансиски извештаи. Оние кои се индикативни на состојбата која произлегува после датумот на известување имаат третман на некорективни настани.

4. КОРИСТЕНИ ПРОЦЕНКИ

Друштвото прави проценки и претпоставки кои се однесуваат на иднината. Резултирачките сметководствени проценки, по дефиниција многу ретко се идентични со актуелните резултати. Проценките и претпоставките кои влијаат значително на предизвикување материјални корекции до сегашните вредности на средствата и обврските во рамките на идната финансиска година се презентирани подолу.

Резервација за ревитализација на рудниците

Друштвата што вршат експлоатација на минерални сировини од рудниците потребно е истите на крајот од нивниот век на експлоатација да ги вратат во првобитна состојба, односно во онаква какви што биле на почетокот пред да бидат експлоатирани, што е во согласност со законската регулатива односно со Законот за екологија применлив во земјата во која друштвата работат (да се врати земјиштето во првобитна состојба после три години откако ќе се затвори рудникот и откако ќе заврши неговата експлоатација), и тоа до ниво кое е во законските рамки и до ниво кое е во согласност со политиката и праксата која се води за заштита на животната средина.

Резервацијата за ревитализација на рудниците ја одразува сегашната вредност на очекуваните идни трошоци за рекултивизација кои се очекува да настанат за оние делови од рудниците кои биле експлоатирани со датумот на известување. Резервацијата претставува сегашна вредност на очекувани идни одливи на пари кои се очекува дека ќе настанат за ревитализација на рудниците. Ова вклучува и одредување на вредноста на основа на проектот за ревитализација, дисконтните стапки и очекувани инфлационски стапки. Резервациите се преоценуваат на секој известувачки датум и се корегира со цел да ја одрази сегашната вредност на идните трошоци потребни за да се исполни обврската.

Сегашната вредност на очекуваните трошоци за реставрирање (тоа е оригиналната проценка како и промените во сметководствените проценки) се признава во извештајот за сеопфатна добивка освен ако не се поврзани со основните средства кои се наоѓаат и се поврзани со рудниците, при нивното првично признавање во кој случај, трошоците се капитализираат и амортизираат во текот на нивниот век на употреба.

Секоја промена во нето сегашната вредност на исправката за ревитализација на рудниците во текот на временското растојание се признава како финансиски трошоци во извештајот за сеопфатна добивка.

Користи за вработените

Сегашната вредност на обврската за пензионирање зависи од голем број на фактори кои се одредуваат на годишна основа со употреба на голем број на претпоставки. Употребените претпоставки во одредувањето на нето ефектот (трошок или приход) за пензионирање вклучува дисконтни стапки. Било какви промени во овие претпоставки ќе се одразат на сегашната вредност на обврската за пензионирање и другите бенефици за вработените.

Друштвото користи претпоставена годишна дисконтна стапка. Тоа е каматна стапка која би требало да се употребува со цел да ја одрази сегашната вредност на претпоставените идни парични одливи кои се очекува да настанат со цел да се подмират обврските за дефинираните користи. Во одредувањето на соодветна дисконтна стапка. Друштвото ја употребува дисконтна стапка на Народна Банка на Република Македонија во отсуство на пазар на висококвалитетни корпоративни обврзници или државни обврзници кои се деноминирани во валута во која бенефициите ќе бидат исплатени, и кои имаат услови за доспевање приближни на условите на поврзани обврски за пензионирање.

Останатите клучни претпоставки за пресметка на обврската за пензионирање во еден дел се засниваат на тековните пазарни услови.

Објективна вредност

Паричните средства и паричните еквиваленти, побарувањата од купувачите и другите тековни финансиски средства главно имаат краткорочна рочност. Номиналната вредност намалена за проценетите загуби поради оштетување на средствата и обврските со рок на доспевање помалку од една година е приближна на нивната објективна вредност. Финансиските обврски вклучени во категоријата. Обврски спрема добавувачи и останати обврски главно имаат краткорочна рочност. Поради оваа причина, нивната сметководствена вредност на датумот на известување е приближна на нивната објективна вредност. Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се утврдува со користење на техника на вреднување на дисконтирани парични текови.

Определување на објективните вредности

Голем број на сметководствени политики и обелоденувања бараат определување на објективната вредност, како за финансиските и нефинансиските средства така и за обврските. Објективните вредности се определуваат за мерење и/или за обелоденувачки цели на основа на повеќе методи. Онаму каде што е возможно, понатамошни информации во делот на претпоставките земени при одредување на објективната вредност се обелоденуваат во забелешките поврзани со конкретните средства или обврски.

5. ПРОМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ И КОРЕКЦИИ НА ГРЕШКИ

Сметководствените политики на Групацијата се применуваат од период до период на конзистентна основа. Сметководствените политики се менуваат доколку тоа е условено со измена или донесување на нови МСФИ.

Корисен век на средствата

Корисниот век на средствата се утврдува врз основа на минато искуство со слични средства, како и идниот технолошки развој и промени на економските и индустриските фактори. Покрај тоа, како основен водич се користат сметководствените политики за амортизациони стапки пропишани од страна на даночната регулатива. Соодветноста на проценетиот корисен век се оценува годишно, или кога постојат индикации за значителни промени на проценките.

Поради значителното учество на средствата кои се амортизираат во вкупните средства, влијанието на евентуални промени во овие претпоставки може да биде материјално за финансиската позиција и резултатот од активностите. Доколку трошокот за депрецијација се намали/ зголеми за 1% ова ќе резултира со промена во годишниот трошок за амортизација во износ од приближни 1.588 илјади денари (2018: 1.554 илјади денари).

Потенцијално оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Друштвото ја проценува потребата од оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства секогаш кога постои причина дека сметководствената вредност може значително да ја надминува надоместливата вредност и кога оштетувањето е предвидено. Надоместливата вредност се утврдува со помош на пресметки на употребната вредност, при што се користат широк обем на проценки и фактори кои влијаат врз неа.

Покрај тоа, Друштвото ги зема во предвид идните приходи и трошоци, макроекономските индикации, технолошката застареност, прекин на активностите и други промени на факторите кои можат да доведат до оштетување. Доколку се идентификува оштетување со калкулацијата на употребната вредност, исто така се утврдува разликата меѓу објективната вредност и трошоците за продажба, со цел да се пресмета точниот износ на оштетување. Бидејќи оваа пресметка е субјективна, износот на потенцијалното оштетување може значително да се разликува од резултатите од овие калкулации.

Исправка на вредноста на побарувањата од купувачите и останати побарувања

Калкулацијата за исправка на спорни побарувања се пресметува врз основа на проценетите загуби од неспособноста на купувачите да ги исплатат бараните износи.

Резервации

Резервациите генерално се субјективни, посебно во случај на судски спорови. Друштвото ја проценува можноста за негативен настан, како резултат на минати настани и доколку таа изнесува над педесет проценти, Друштвото во целост ја прикажува обврската. Друштвото вообичаено извршува разумна проценка, но поради високото ниво на несигурност, во некои случаи евалуацијата можно е да се разликува од крајниот ефект на судскиот спор.

6. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК

Основните финансиски обврски на Друштвото ги сочинуваат обврски спрема добавувачите и останати обврски. Друштвото располага со разновидни финансиски средства како што се: побарувања од купувачите, пари и парични средства и краткорочни заеми и депозити кои произлегуваат директно од работењето на Друштвото.

Друштвото во своето работење се изложени на повеќе финансиски ризици. Главните ризици се: ризик на ликвидност, девизен ризик и кредитен ризик. Управувањето со секој од овие ризици се одвива во согласност со политиките одобрени од Одборот на директори кој воедно е и одговорен за ревидирање на истите.

а) Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик од флукуација на пазарната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти како резултат на промена на пазарните цени, и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици. Најголемиот дел од приходите на Друштвото се остварени од домашен пазар во македонски денари, а преостанатиот дел на странски пазар во ЕУР.

Најголемиот дел од трошоците на Друштвото се остварени од набавки на домашниот и странскиот пазар.

Раководството верува дека ги презема сите неопходни мерки за поддршка на одржливост и раст на бизнисот на компанијата во сегашните околности. Сепак, идните флукуации на пазарот не може да се предвидат со точност и прецизност.

б) Каматен ризик

Приходите и оперативните парични текови на Друштвото се во голема мера независни од промената на пазарните каматни стапки.

Промена на каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Промените на пазарните каматни стапки влијаат на приходите од камати на орочени депозити во банки. На 31 декември 2019 година, Друштвото има орочени депозити во банките во износ од 1.545.813 илјади денари (2018: 822.875 илјади денари). Поради тоа, 1% пораст на каматната стапка на пазарот би предизвикало (*ceteris paribus*) каматата да се зголеми со приближно 15.458 илјади денари на годишно ниво (2018: 8.228 илјади денари на годишно ниво), додека слично намалување би предизвикало исто намалување на каматата.

в) Девизен ризик

Изложеноста на Друштвото на девизен ризик е минимална со оглед на факот дека најголемиот дел од договорите поврзани со меѓународните трансакции (продажбите и набавките) се номинирани во ЕУРО, чијшто курс беше стабилен во текот на целата 2019 година. Исто така, договорите за продажба на домашниот пазар се номинирани во ЕУРО.

За потребите на анализа на чувствителност од девизниот ризик. Раководството користи претпоставка од 1% зголемување на девизниот курс на ЕУР, што се смета за разумно со оглед на стабилната домашна валута во однос на ЕУР во текот на изминатите години. На 31 декември 2019 година, доколку ЕУР би било 1% (2018: 1%) послабо или посилено во споредба со МКД, добивката после оданочување во нето билансот би била 9.006 илјади денари (2018: 6.513 илјади денари) повисока или пониска, соодветно.

г) Ризик на ликвидност

Управувањето со ризикот на ликвидност подразбира располагање со доволни количества на готовина, како и можност за финансирање преку користење на договорни кредитни аранжмани.

д) Кредитен ризик

Друштвото немаат значајна концентрација на кредитен ризик. Друштвото има воспоставено таква политика која што предвидува продажба на своите производи на клиенти со соодветна кредитна историја. Исто така, Друштвото има воспоставено таква политика која предвидува лимитирање на износот на кредитна изложеност на поединечните клиенти. Посебно, за да се намали овој ризик Друштвото бара обезбедувања како што се: банкарски гаранции и депозити. На 31 декември 2019 година не постојат отворени сомнителни значајни кредитни ризици кои веќе не се покриени со резервација за сомнителни побарувања.

Во врска со кредитниот ризик којшто произлегува од другите финансиски средства на Друштвото, кои се состојат од пари и парични средства, и краткорочни побарувања за позајмица, максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик поради неплаќање на договорната страна е еднаква на сметководствената вредност на овие инструменти. На 31 декември 2019 година, паричните средства и паричните еквиваленти на Друштвото се чуваат како краткорочни депозити и тековни сметки во високо оценети финансиски институции.

Управување со капиталот

Примарната цел на управувањето со капиталот на Друштвото е да се обезбеди и одржува стабилен кредитен рејтинг и соодветни показатели на капиталот со цел да се поддржи работењето ид а се максимизира вредноста на акционерите.

Друштвото управува со својата структура на капитал и прави корекции на истиот, кои се во согласност со проемените на економските фактори. За да ја одржува и да ја корегира структурата на капиталот. Друштвото може да ја корегира дивидендата исплатена на акционерите, да врати капитал на акционерите или пак да издаде дополнителни нови акции, врз основа на претходна одлука на акционерите. Во текот на годините што завршуваат на 31 декември 2019 година и 31 декември 2018 година не беа направени промени во целите, политиките или процесите на Друштвото.

	Патенти и лиценци	Гудвил	Софтвер	Останати средства	Средства во подготовка	Вкупно
Набавна вредност						
Салдо на 1 Јануари 2019	17.796.460	-	-	-	-	17.796.460
Зголемување	49.000	-	-	-	-	49.000
Намалување	-	-	-	-	-	-
Салдо на 31 Декември 2019	17.845.460	-	-	-	-	17.845.460
Исправка на вредноста						
Салдо на 1 Јануари 2019	13.613.600	-	-	-	-	13.613.600
Амортизација	-	-	-	-	-	-
Намалување	-	-	-	-	-	-
Салдо на 31 Декември 2019	13.613.600	-	-	-	-	13.613.600
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2019	4.231.860	-	-	-	-	4.231.860
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2019	4.182.860	-	-	-	-	4.182.860
Набавна вредност						
Салдо на 1 Јануари 2018	17.796.460	-	-	-	-	17.796.460
Зголемување	-	-	-	-	-	-
Намалување	-	-	-	-	-	-
Салдо на 31 Декември 2018	17.796.460	-	-	-	-	17.796.460
Исправка на вредноста						
Салдо на 1 Јануари 2018	13.613.600	-	-	-	-	13.613.600
Амортизација	-	-	-	-	-	-
Намалување	-	-	-	-	-	-
Салдо на 31 Декември 2018	13.613.600	-	-	-	-	13.613.600
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2018	4.182.860	-	-	-	-	4.182.860
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2018	4.182.860	-	-	-	-	4.182.860

	Земјиште	Градежни објекти	Опрема	Инвестици во тек	ВКУПНО
Набавна вредност					
Салдо на 1 Јануари 2019	1.011.282.601	2.531.893.153	4.640.392.176	313.494.891	8.497.062.821
Зголемување	19.290.543	49.646.165	220.639.581	278.241.797	567.818.086
Намалување	-	(1.339.185)	(64.200.629)	(358.858.520)	(424.398.334)
Салдо на 31 Декември 2019	1.030.573.144	2.580.200.133	4.796.831.128	232.878.168	8.640.482.573
Исправка на вредноста					
Салдо на 1 Јануари 2019	124.193.115	2.074.668.509	3.886.548.452	-	6.085.410.076
Амортизација	12.626.732	16.729.008	128.722.476	-	158.078.216
Намалување	-	(1.339.185)	(63.687.314)	-	(65.026.499)
Салдо на 31 Декември 2019	136.819.847	2.090.058.332	3.951.583.614	-	6.178.461.793
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2019	893.753.297	490.141.801	845.247.514	232.878.168	2.462.020.780
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2019	887.089.486	457.224.644	753.843.724	313.494.891	2.411.652.745
Набавна вредност					
Салдо на 1 Јануари 2018	993.261.042	2.445.772.537	4.538.815.429	286.994.647	8.264.843.655
Зголемување	18.021.559	86.369.657	145.682.941	265.304.915	515.379.072
Намалување	-	(249.041)	(44.106.194)	(238.804.671)	(283.159.906)
Салдо на 31 Декември 2018	1.011.282.601	2.531.893.153	4.640.392.176	313.494.891	8.497.062.821
Исправка на вредноста					
Салдо на 1 Јануари 2018	112.082.850	2.059.480.406	3.803.341.705	-	5.974.904.961
Амортизација	12.110.265	15.188.103	127.294.355	-	154.592.723
Намалување	-	-	(44.087.608)	-	(44.087.608)
Салдо на 31 Декември 2018	124.193.115	2.074.668.509	3.886.548.452	-	6.085.410.076
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2018	887.089.486	457.224.644	753.843.724	313.494.891	2.411.652.745
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2018	881.178.192	386.292.131	735.473.724	286.994.647	2.289.938.694

9. **БИОЛОШКИ СРЕДСТВА**

2019	Недовршени земјоделски производи	Основно стадо	Обртно стадо	Повеќе-годишни насади	Средства во подготовка	ВКУПНО
Состојба на 1 Јануари 2019	-	-	-	-	-	-
Зголемување како резултат на набавки	-	-	-	-	-	-
Намалување како резултат на продажби	-	-	-	-	-	-
Ожнеани земјоделски производи пренесени во залихи	-	-	-	-	-	-
Промена на вредноста на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Трошоци на амортизација на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 Декември 2019	-	-	-	-	-	-
<i>Нетековни средства</i>						
<i>Тековни средства</i>						
Вкупно биолошки средства 2018	-	-	-	-	-	-
2018						
Состојба на 1 Јануари 2018	-	-	-	-	-	-
Зголемување како резултат на набавки	-	-	-	-	-	-
Намалување како резултат на продажби	-	-	-	-	-	-
Ожнеани земјоделски производи пренесени во залихи	-	-	-	-	-	-
Промена на вредноста на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Трошоци на амортизација на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 Декември 2018	-	-	-	-	-	-
<i>Нетековни средства</i>						
<i>Тековни средства</i>						
Вкупно биолошки средства 2018	-	-	-	-	-	-

	Тековна година	Претходна година
Вложувања во конвертибилни обврзници	-	-
Вкупно:	-	-
Број на конвертибилни обврзници:		
Права кои ги носат конвертибилните обврзници:		

11. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ

	Тековна година	Претходна година
Побарувања од купувачи во земјата	196.956.468	231.104.292
Побарувања од купувачи во странство	55.136.063	245.289.446
Застарени, сомнителни и спорни побарувања	3.433.530	1.920.601
Вредносно усогласување на побарувања	(3.433.530)	(1.920.601)
Вкупно:	252.092.531	476.393.738

12. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

	Тековна година	Претходна година
Парични средства на денарски сметки	510.529.921	352.376.826
Парични средства во денарска благајна	-	6.124
Девизна сметка	1.091.887.233	578.180.775
Девизна благајна	-	-
Вкупно:	1.602.417.154	930.563.725

13. ОСНОВНА ГЛАВНИНА

Родови на акции	Во сопственост на	Состојба						
		2019	01.01.2019	%	зголем.	намал.	31.12.2019	%
Обични акции	Физички лица		90.263.305	5,16	-	-	90.263.305	5,16
	Правни лица		1.657.466.444	94,84	-	-	1.657.466.444	94,84
	Откупени сопствени акции		-	-	-	-	-	-
Приоритетни акции	ФПИО		-	-	-	-	-	-
	Вкупно		1.747.729.749	100	-	-	1.747.729.749	100
<hr/>								
	2018		01.01.2018	%	зголем.	намал.	31.12.2018	%
Обични акции	Физички лица		90.263.305	5,16	-	-	90.263.305	5,16
	Правни лица		1.657.466.444	94,84	-	-	1.657.466.444	94,84
	Откупени сопствени акции		-	-	-	-	-	-
Приоритетни акции	ФПИО		-	-	-	-	-	-
	Вкупно		1.747.729.749	100	-	-	1.747.729.749	100

14. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ

Обврски со рок на достасување над 5 години:	Тековна година	Претходна година
Вид на обврска:		
Вид на обезбедување:		
Обврски спрема поврзани друштва	-	-
Обврски кон добавувачи	-	-
Обврски спрема поврзани друштва по основ на заеми	-	-
Обврски по основ на кредити	-	-
Обврски по основ на заеми	-	-
Останати долгорочни обврски:	-	-
Вкупно:	-	-

15. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ СПРЕМА ДОБАВУВАЧИ

	Тековна година	Претходна година
Добавувачи во земјата	272.279.044	300.645.717
Добавувачи во странство	232.277.065	137.020.182
Добавувачи за нефактурирани стоки	32.338.412	23.136.938
Вкупно:	536.894.521	460.802.837

16. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ ПО ЗАЕМИ И КРЕДИТИ

	Тековна година	Претходна година
Краткорочни обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	-	-
Краткорочни кредити во земјата	-	-
Краткорочни кредити во странство	-	-
Вкупно:	-	-

17. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА

	Тековна година	Претходна година
Приходи од продажба во земјата	3.126.867.014	2.887.394.863
Приходи од продажба во странство	1.645.232.686	1.513.055.695
Вкупно:	4.772.099.700	4.400.450.558

18. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ

	Тековна година	Претходна година
Приходи од наемнини	20.452.337	20.529.407
Приходи од наплатени отпишани побарувања	-	-
Приходи од државни поддршки	-	-
Вкупно:	20.452.337	20.529.407

19. ОСТАНАТИ РАСХОДИ

	Тековна година	Претходна година
Транспортни услуги	197.272.860	162.655.873
Трошоци за саеми	-	-
Наемнина	7.505.478	7.000.721
Дневници за службени патувања и патни трошоци	6.659.591	9.337.755
Трошоци за членови на органот на управување, надзорниот одбор и за членовите на останатите органи	-	-
Трошоци за промоција, пропаганда и реклама	1.850.850	3.293.750
Премии за осигурување	10.362.299	6.387.752
Банкарски услуги и трошоци за платен промет	1.246.968	1.024.138
Трошоци за ревизија	1.317.510	1.599.710
Трошоци за останати интелектуални услуги	21.803.326	16.638.341
Вредносно усогласување на краткорочни побарувања	2.087.875	1.653.778
Загуби од отуѓување на нетековни средства	513.315	18.586
Останати расходи	30.210.815	25.941.799
Вкупно останати оперативни расходи	280.830.887	235.552.203

20. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ ДРУШТВА

	Тековна година	Претходна година
Побарувања по основ на купопродажни односи	42.074.314	244.974.293
Обврски по основ на купопродажни односи	107.681.628	74.696.588
Приходи од продажба на готови производи	572.146.616	441.399.084
Приходи од продажба на стоки	327.044.665	403.707.165

Цементарница УСЈЕ АД Скопје